

1939-1945 Ο ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ**Κώστας Καραμαλής****Κύκλος πέντε δίωρων διαλέξεων****Οκτώβριος-Νοέμβριος 2019****ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ - ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ - ΣΧΟΛΙΑ**

Ο Δεύτερος Παγκόσμιος πόλεμος (Β΄ ΠΠ) είναι από κάθε άποψη η μεγαλύτερη πολεμική σύγκρουση στην ανθρώπινη ιστορία. Σε αριθμό ανθρώπων που κινητοποιήθηκαν, εκτοπίστηκαν, επιστρατεύθηκαν, πολέμησαν, αιχμαλωτίστηκαν, τραυματίστηκαν και πέθαναν. Ο αριθμός των συνολικών ανθρώπινων απωλειών είναι αντικείμενο πολλών διαφωνιών, αλλά σίγουρα πλησιάζει τα 60 εκατομμύρια, οι περισσότεροι άμαχοι. Και στους αμάχους περιλαμβάνονται και τα θύματα από στερήσεις και πείνα, από αεροπορικούς βομβαρδισμούς και τα θύματα των μαζικών προσχεδιασμένων εκκαθαρίσεων με εξέχουσα περίπτωση αυτή των Ευρωπαίων Εβραίων.

Ο Πόλεμος αυτός, ήταν πράγματι παγκόσμιος, καθώς ενέπλεξε τις περισσότερες χώρες του πλανήτη. Οι πολεμικές επιχειρήσεις εξαπλώθηκαν σε τεράστιες εκτάσεις και σε πολλαπλά πολεμικά μέτωπα που τελικά επηρέασαν καθοριστικά την ζωή της μεγάλης πλειονότητας της ανθρωπότητας. Για τους περισσότερους ανθρώπους που έζησαν την εμπειρία, αλλά και για μια-δυο γενιές μετά, είναι το κεντρικό γεγονός του 20^{ου} αιώνα. Ένα γεγονός που μέχρι σήμερα παραμένει πεισματικά στην επικαιρότητα.

Ο δύο παγκόσμιος πόλεμοι μπορούν από κοινού να θεωρηθούν σαν μια μεγάλη περίοδος συγκρούσεων που συνόδευσαν τους μετασχηματισμούς της έλευσης της Νεωτερικότητας-του Μοντέρνου. Στην οικονομία με την Βιομηχανική Επανάσταση, την μηχανοποίηση και την αστικοποίηση. Στο πολιτικό επίπεδο με την διάλυση των αυτοκρατοριών και την δημιουργία των εθνικών κρατών. Στο πεδίο των ιδεών με τις νέες ιδεολογίες των Ελευθεριών, του Εθνικισμού και του Σοσιαλισμού. Και στο κοινωνικό επίπεδο με τα μαζικά κινήματα και την ανατροπή των καθιερωμένων ιεραρχιών και των παραδοσιακών κοινωνικών σχέσεων.

Ο Δεύτερος Παγκόσμιος πόλεμος επομένως δεν μπορεί να εξετασθεί χωρίς αναφορά στον Πρώτο, του οποίου από κάθε άποψη είναι συνέχεια, δεύτερος γύρος, επανάληψη και ολοκλήρωση. Έτσι θα αρχίσουμε με το τέλος του προηγούμενου, του Πρώτου Παγκοσμίου πολέμου.

Οι επτά **Συνθήκες Ειρήνης** που σηματοδότησαν την λήξη τού Α΄ Παγκοσμίου πολέμου:

3 Μαΐου **1918** Συνθήκη **Μπρέστ-Λιτόφσκ** (Ρωσία)

Οι πέντε συνθήκες των **Παρισίων** :

28 Ιουνίου **1919** Συνθήκη **Βερσαλλιών** (Γερμανία)

10 Σεπτεμβρίου **1919** Συνθήκη **Sain-Germain-en-Laye** (Αυστρο-ουγγαρία)

27 Νοεμβρίου **1919** Συνθήκη **Neuilly** (Βουλγαρία)

4 Ιουνίου 1920

Συνθήκη **Τριανον** (Ουγγαρία)

10 Αυγούστου 1920

Συνθήκη **Σεβρών** (Οθωμανική Αυτοκρατορία)

24 Ιουλίου 1923

Συνθήκη **Λωζάννης** (Τουρκία)

www.apan.gr

1918

3 Μαΐου

Συνθήκη Μπρέστ-Λιτόφσκ. Η μπολσεβικική Ρωσία χάνει την Φινλανδία, Εσθονία, Λεττονία, Λιθουανία, Πολωνία, Ουκρανία, Βεσσαραβία, και τον Καύκασο (Γεωργία, Αρμενία, Αζερμπαϊτζάν και Καρς).
Η Γερμανία φαίνεται να θριαμβεύει.

1 Ιουνίου 1918

Το 1918 όλοι οι εμπόλεμοι ήταν εξαντλημένοι από τα τέσσερα τρομερά χρόνια ενός πρωτοφανούς αιματηρού πολέμου. Οι Κεντρικές Δυνάμεις, υπέφεραν ιδιαίτερα από μεγάλη έλλειψη τροφίμων, φαρμάκων και άνθρακα λόγω της μακρόχρονης επιστράτευσης και του ναυτικού αποκλεισμού. Αλλά στο στρατιωτικό επίπεδο οι χώρες αυτές πολύ απείχαν από το να βρίσκονται στα πρόθυρα της ήττας. Κάθε άλλο.

Η Γερμανία είχε στο ενεργητικό της την μεγάλη επιτυχία της κατάρρευσης της Ρωσίας, και της απόσπασης πλείστων εδαφών στην Βαλτική, την Πολωνία, την Ουκρανία, την Κριμαία, μέχρι και την Γεωργία. Και τα στρατεύματά της στην Δύση είχαν καταλάβει σχεδόν όλο το Βέλγιο και βρίσκονταν βαθειά μέσα στο γαλλικό έδαφος. Είχε χάσει μόνο τις υπερπόντιες αποικίες της, (τις είχαν κατακτήσει κυρίως οι Άγγλοι, αλλά και οι Γάλλοι και οι Ιάπωνες) αλλά πίστευε ότι η τύχη τους θα κρινόταν στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων.

Η Αυστροουγγαρία, αν και αντιμετώπιζε εθνικιστικές αναταραχές στο εσωτερικό, είχε κατακτήσει την Σερβία, (την αφορμή του πολέμου), την Ρουμανία, το Μαυροβούνιο, σχεδόν όλη την Αλβανία και πλούσια εδάφη στην ρωσική Ουκρανία.

Η Οθωμανική Αυτοκρατορία είχε την πρόσφατη δόξα των Δαρδανελλίων (Καλλίπολη), και αν και είχε δεχτεί εισβολή στα αραβικά της εδάφη (Μεσοποταμία και Παλαιστίνη), σε αντιστάθμισμα είχε κατακτήσει τον Καύκασο από την κατάρρευση του παραδοσιακού εχθρού της, τής Ρωσίας, και το 1918 οι στρατιές της βρίσκονταν στο Μπακού στην Κασπία και βαθιά μέσα στην Περσία.

Τέλος και η Βουλγαρία είχε κατακτήσει τα περισσότερα από τα εδάφη που διεκδικούσε, και που θεωρούσε ότι άδικα της είχαν αφαιρεθεί στον Β΄ Βαλκανικό πόλεμο, (Δοβρουτσά, Δυτ. Θράκη, Ανατ. Μακεδονία, Σερβική Μακεδονία).

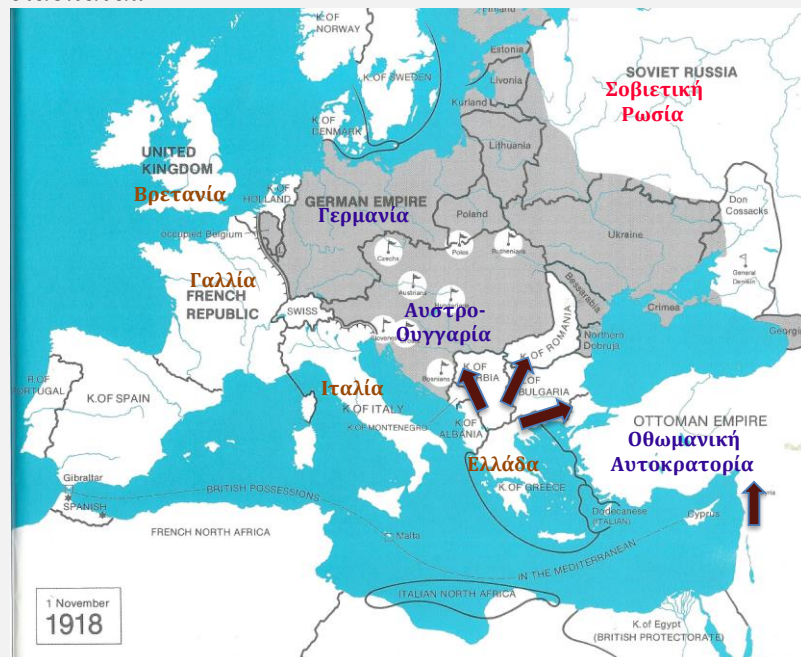
Έτσι, οι Κεντρικές Δυνάμεις δεν είχαν την εικόνα ότι ο πόλεμος πήγαινε άσχημα. Μάλλον αισθάνονταν ότι όλοι οι στόχοι τους είχαν επιτευχθεί και απέμενε να αναγκαστούν οι Αγγλογάλλοι να αποδεχθούν την κατάσταση.

Οι Σύμμαχοι της Entente, αν και εξίσου εξαντλημένοι, είχαν καλύτερο εφοδιασμό, καθώς διατηρούσαν πεισματικά τον έλεγχο των θαλασσών, που απειλούσαν τα γερμανικά υποβρύχια. Είχαν αποθέσει τις ελπίδες τους στην είσοδο της Αμερικής στον πόλεμο (από τις 6 Απριλίου 1917), που κάπως μετρίασε την απώλεια της Ρωσίας. Οι Αμερικανοί εισέφεραν σημαντικά σε εφόδια, πρώτες ύλες και πιστώσεις, αλλά τα στρατεύματά τους ήταν ανεκπαίδευτα και έφταναν με αργούς ρυθμούς στα πεδία των μαχών της Ευρώπης. Κανείς δεν πίστευε ότι ο πόλεμος θα τελείωνε μέσα στο 1918.

15 Σεπτεμβρίου

Συμμαχική επίθεση στην Μακεδονία. Το βουλγαρικό μέτωπο διασπάται.

1 Νοεμβρίου 1918

www.apan.gr

Και ξαφνικά μια συμμαχική επίθεση στο Μακεδονικό Μέτωπο στο τέλος του καλοκαιριού (15 Σεπτεμβρίου 1918) έχει απρόσμενη επιτυχία. Η βουλγαρική άμυνα διασπά-

ται και οι Σύμμαχοι ξεχύνονται στην Βαλκανική ενδοχώρα. Το μέτωπο καταρρέει. Η Βουλγαρία συνθηκολογεί. Είναι η μόνη από τους Κεντρικούς Συμμάχους που το μέτωπό της έσπασε από επίθεση της Entente, και ο εχθρός εισέβαλε και κατέκτησε ολοκληρωτικά την χώρα και την πρωτεύουσά της. Η συνθηκολόγηση της Βουλγαρίας άνοιξε την δίοδο προς την Κεντρική Ευρώπη, αλλά και την Κωνσταντινούπολη. Οι Αυστρο-γερμανοί και οι Τούρκοι δεν έχουν άλλες δυνάμεις για να αμυνθούν. Έτσι επέδρασε σαν ντόμινο για τις υπόλοιπες Κεντρικές Δυνάμεις. Αναταραχές ξεσπούν στην Αυστρία και Γερμανία με γενικό αίτημα την ειρήνη. Μέχρι τις 11 Νοεμβρίου συνθηκολογεί και η Γερμανία.

29 Σεπτεμβρίου	Η Βουλγαρία υπογράφει ανακωχή στην Θεσσαλονίκη
30 Οκτωβρίου	Η Οθωμανική Αυτοκρατορία υπογράφει ανακωχή στον Μούδρο της Λήμνου
4 Νοεμβρίου	Η Αυστρο-Ουγγαρία υπογράφει ανακωχή
Νοέμβριος 1918- Αύγουστος 1919	Γερμανική Επανάσταση (του Νοεμβρίου- Novemberrevolution)
11 Νοεμβρίου	Η Γερμανία υπογράφει ανακωχή. Συμβατικό τέλος του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου

Οι νικητές συγκαλούν συνέδριο στο Παρίσι για να αποφασιστούν οι όροι της ειρήνης. Ο συμμαχικός στόλος περνάει τα Δαρδανέλλια και καταλαμβάνει την Κωνσταντινούπολη, και λίγα άλλα σημεία της Οθωμανικής αυτοκρατορίας. Αλλά με την πολυπόθητη αποστράτευση, δεν υπάρχουν πλέον διαθέσιμα στρατεύματα για να καταλάβουν στρατιωτικά τις ηττημένες χώρες. Εκτός της Βουλγαρίας, ούτε η Αυστρία ούτε η Γερμανία, ούτε η Μ. Ασία καταλαμβάνονται από τους Συμμάχους. Οι νικητές απαιτούν την αποχώρηση των νικημένων από τις περιοχές που είχαν κατακτήσει από το 1914 και μετά. Και πράγματι οι Γερμανοί αποσύρονται από το Βέλγιο και την Γαλλία, και από τις τεράστιες εκτάσεις της Ρωσίας που είχαν υπό τον έλεγχό τους (περιλαμβανομένης της Γεωργίας). Οι Οθωμανοί αποσύρονται από τον Καύκασο στα σύνορα του 1914.

Σαν μέσο πίεσης για συμμόρφωση των ηττημένων οι Άγγλοι διατηρούν τον ναυτικό αποκλεισμό της Γερμανίας μέχρι την τελική υπογραφή της συνθήκης ειρήνης (επιτείνοντας την δυστυχία του γερμανικού πληθυσμού μέσα στον χειμώνα). Οι Γάλλοι διατηρούν μια απροσδιόριστη απειλή εισβολής στην δυτική Γερμανία.

Στις ηττημένες χώρες επικρατεί τραγική κατάσταση, λόγω της κατάρρευσης των μοναρχικών κυβερνήσεων, των ελλείψεων και των κοινωνικών αναταραχών. Ακόμα χειρότερη κατάσταση επικρατεί στις πρώην κατακτημένες από τους Κεντρικούς χώρες, που βρίσκονται σε απόλυτο κενό εξουσίας, με πλήρη αναρχία, και διάχυτη βία από ένοπλες ομάδες.

1918-1920	Τρομερή επιδημία γρίπης. Έμεινε γνωστή σαν “ Ισπανική Γρίπη ”, καθώς οι πρώτες αναφορές στον τύπο ήρθαν από την ουδέτερη Ισπανία, που δεν είχε λογοκρισία, και όπου ο βασιλιάς Αλφόνσος ΙΓ΄ ασθένησε βαριά. Το πιθανότερο είναι
-----------	--

να την έφεραν τα αμερικανικά στρατεύματα στην Ευρώπη. Υπολογίζεται ότι 500 εκατομμύρια άνθρωποι παγκοσμίως αρρώστησαν και 50-100 εκατομμύρια πέθαναν. Πολύ περισσότεροι από τους νεκρούς του Α΄ ΠΠ. (15-19 εκατ.)

1919

4-15 Ιανουαρίου

Εξέγερση της κομμουνιστικής οργάνωσης “Σπάρτακος” (*Spartakusbund*) στο Βερολίνο

Βερολίνο 1919

15 Ιανουαρίου

Σύλληψη και βάναιση εκτέλεση των ηγετών των “Σπαρτακιστών” Karl Liebknecht και Rosa Luxemburg στο Βερολίνο

2 Μαρτίου

Ιδρύεται στην Μόσχα η (Τρίτη) Κομμουνιστική Διεθνής. (**Κομιντέρν**). Με στόχο την πάλη με όλα τα μέσα, ακόμη και με τα όπλα, για την ανατροπή της παγκόσμιας αστικής τάξης και την δημιουργία μιας διεθνούς Σοβιετικής Δημοκρατίας.

28 Ιουνίου

Υπογραφή της **Συνθήκης των Βερσαλλιών** με την Γερμανία. Ακυρώνει μονομερώς την Συνθήκη του Μπρέστ Λιτόφσκ, και τα εδαφικά κέρδη της Γερμανίας στα ανατολικά. Αποσπά γερμανικά εδάφη για να εκχωρήσει στην νεοδημιούργητη Πολωνία μια διέξοδο στην Βαλτική Θάλασσα, τον «Διάδρομο» του Δάντσιχ (λιμάνι του Danzig, σήμερα Gdansk, Πολωνία). Στην Δύση η Γαλλία ξαναπήρε την Αλσατία και Λωραίνη που είχε χάσει το 1871. Η Αγγλία πήρε τις γερμανικές αποικίες. Επιβάλλεται αφοπλισμός και πολεμικές αποζημιώσεις. Αλλά ουσιαστικά η Γερμανία παρέμεινε σχετικά ακέραιη και ενιαία, και διατήρησε τον πληθυσμό της, τον ορυκτό πλούτο και τις άλλες πλουτοπαραγωγικές πηγές της, τα δίκτυά της και την βιομηχανική της υποδομή. Εν δυνάμει παρέμεινε η ισχυρότερη χώρα στην Ευρώπη.

Υπό αυτό το πρίσμα η Συνθήκη των Βερσαλλιών μπορεί να

θεωρηθεί σχετικά ήπια, ιδίως σε σχέση με τους όρους που είχε επιβάλει έναν χρόνο νωρίτερα η ίδια η Γερμανία στην ηττημένη Ρωσία στο Μπρέστ-Λιτόφσκ.

10 Σεπτεμβρίου

Υπογραφή της Συνθήκης **Sain-Germain-en-Laye** με την Αυστρο-ουγγαρία. Διάλυση της ιστορικής Αυτοκρατορίας των Αψβούργων.

Η γλωσσικο-εθνοτική γεωγραφία της Αυστρο-Ουγγαρίας το 1910

Η ήττα έφερε την πλήρη διάλυση της ιστορικής Αυτοκρατορίας των Αψβούργων. Οι εθνότητες της, με βάση τις ιδέες της αυτοδιάθεσης, διεκδικούν ανεξαρτησία, ή ένταξη σε ομοεθνείς γείτονες. Η Ιταλία παίρνει το νότιο Τυρόλο και την Ίστρια με την Τεργέστη. Η Σερβία-Γιουγκοσλαβία παίρνει την Δαλματική ακτή (που διεκδικεί και η Ιταλία). Η Βιέννη δεν έχει πλέον διέξοδο στην Μεσόγειο. Η Ουγγαρία γίνεται ανεξάρτητη. Η Ρουμανία παίρνει την Τρανσυλβανία (που διεκδικεί και η Ουγγαρία). Η Πολωνία παίρνει την Γαλικία στα Καρπάθια. Στις ιστορικές πλούσιες επαρχίες Βοημία και Μοραβία δημιουργείται η ανεξάρτητη Τσεχοσλοβακία. Όλες αυτές οι χώρες έχουν σημαντικές μειονότητες (και διεκδικήσεις) στις γειτονικές. Είναι όλες χώρες μικρές, δύσκολα βιώσιμες και οι παραδοσιακές οικονομικές τους σχέσεις διακόπτονται από τα νέα σύνορα.

Οι γερμανόφωνες περιοχές της Αυστρο-ουγγαρίας.
 Μέ **κόκκινο**: τα μεταπολεμικά (1919-και σημερινά) σύνορα της Αυστρίας

Με την λήξη του πολέμου, το 1918, και την παραίτηση του τελευταίου αυτοκράτορα, οι γερμανόφωνες περιοχές της Αυτοκρατορίας συστήνουν την «**Δημοκρατία της Γερμανικής Αυστρίας**» (Republik Deutsch-Österreich). Με την Συνθήκη του St. Germain το 1919 κατ' απαίτηση της Entente (ιδίως της Γαλλίας) υποχρεώνεται να αποβάλει το επίθετο «Γερμανική» και απαγορεύεται δια παντός ή ένωση με την Γερμανία. Οι Αυστριακοί διαμαρτύρονται ότι αυτό παραβαίνει την αρχή της αυτοδιάθεσης των λαών. Η απομένουσα Αυστρία έχει 6 εκατομμύρια πληθυσμό από 50 που είχε το 1910. Η Βιέννη με 2 εκ. είναι μια αυτοκρατορική πρωτεύουσα χωρίς αυτοκρατορία. Και ισχυρίζονται ότι το νέο κράτος δεν είναι ούτε οικονομικά ούτε πολιτικά βιώσιμο χωρίς την ένωση με την Γερμανία.

27 Νοεμβρίου Υπογραφή της Συνθήκης του **Neuilly** με την Βουλγαρία

1920

4 Ιουνίου Υπογραφή της Συνθήκης του **Trianon** με την Ουγγαρία

10 Αυγούστου Υπογραφή της Συνθήκης των **Σεβρών** με την Οθωμανική Αυτοκρατορία

Οι Συνθήκες Ειρήνης του 1919-20 προκάλεσαν έντονη δυσαρέσκεια και οργή στους

ηττημένους. Στην Γερμανία η Συνθήκη των Βερσαλλιών θεωρήθηκε άδικη και τιμωρητική, που επεβλήθη σε μια χώρα που δεν ηττήθηκε ποτέ στο πεδίο της μάχης. Δημιουργήθηκε ο μύθος ότι η Γερμανία δέχθηκε μια «μαχαιριά στην πλάτη» από διάφορα στοιχεία στο εσωτερικό της (Φιλελεύθερους, Σοσιαλιστές, Κομμουνιστές, Αναρχικούς, Εβραίους, κλπ. και γενικά από τους πολιτικούς εναντίον του στρατού).

Και καθώς οι ηττημένες χώρες το 1918 δεν κατελήφθησαν ποτέ στρατιωτικά από τους στρατούς της Entente, (πλὴν της Βουλγαρίας, και εν μέρει της Τουρκίας) δεν υπάρχει άμεσος τρόπος επιβολής των όρων των Συνθηκών.

Στην Γερμανία υπάρχει διάχυτος θαυμασμός για την κεμαλική Τουρκία που μόνη της ανέτρεψε με τα όπλα τις συνθήκες που της επιβλήθηκαν από τους νικητές του 1918.

1922

Σεπτέμβριος

Καταστροφή της Σμύρνης. Τέλος της Μικρασιατικής Εκστρατείας της Ελλάδας.

28 Οκτωβρίου

Ιταλία: Πορεία προς την Ρώμη του Φασιστικού Κόμματος. Ο Μπενίτο Μουσσολίνι διορίζεται πρωθυπουργός

1923

24 Ιουλίου

Υπογραφή της **Συνθήκης της Λωζάννης**. Ανταλλαγή Πληθυσμών Ελλάδας-Τουρκίας

31 Αυγούστου

Ιταλικός βομβαρδισμός και κατάληψη της Κέρκυρας. Με διεθνή πίεση (κυρίως της Αγγλίας) οι Ιταλοί θα αποχωρήσουν στις 27 Σεπτεμβρίου

1924

21 Ιανουαρίου

Πεθαίνει ο Β.Ι. Λένιν. Διάδοχός του ο Ιωσήφ Β. **Στάλιν**

1928-32

Πρώτο **Πενταετές Πρόγραμμα** στην ΕΣΣΔ. Βιομηχανοποίηση και κολλεκτιβοποίηση της αγροτικής παραγωγής. Κολχόζ. Διωγμοί των «Κουλάκων» (εύπορων αγροτών).

1929

24 Οκτωβρίου

Παγκόσμια Οικονομική Κρίση. Κατάρρευση του χρηματιστηρίου της Ν. Υόρκης (Wall Street)

1932-33

ΕΣΣΔ: Η διαδικασία κολλεκτιβοποίησης προξενεί την κατάρρευση της παραγωγής. Μεγάλος λιμός πλήττει την Ουκρανία, Καζακστάν και Μολδαβία. Εκατομμύρια νεκροί από πείνα.

1932

31 Ιουλίου- 6 Νοεμβρίου

Γερμανία: Σε δύο συνεχόμενες εκλογές το Εθνικοσοσιαλιστικό Κόμμα (Nazi) του Αδόλφου Χίτλερ βγαίνει πρώτο

1933

30 Ιανουαρίου

Ο πρόεδρος Χίντενμπουργκ διορίζει τον **Χίτλερ** καγκελάριο της Γερμανίας.

4 Μαρτίου

Ο Φραγκλίνος Ρούζβελτ εκλέγεται πρόεδρος των ΗΠΑ. Εισάγει πρόγραμμα μεγάλων κρατικών παρεμβάσεων για αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης (New Deal)

Μάρτιος 1933

Ο Χίτλερ αναγγέλλει τους στόχους της γερμανικής εξωτερικής πολιτικής :

- Ένωση με την Αυστρία
- Αποκατάσταση των συνόρων του 1914
- Απαλλαγή από τους περιορισμούς της Συνθήκης των Βερσαλλιών
- Επιστροφή των γερμανικών αποικιών
- Μια γερμανική ζώνη επιρροής στην Ανατολική Ευρώπη

1934

25 Ιουλίου

Πραξικόπημα των Ναζί στην Βιέννη. Δολοφονία του Αυστριακού καγκελάριου Engelbert Dollfuss. Ο Μουσσολίνι αποτρέπει την ένωση Αυστρίας-Γερμανίας.

30 Αυγούστου

Ο Γκεόργκι Δημητρόφ εκλέγεται Γενικός Γραμματέας της Τρίτης Κομμουνιστικής Διεθνούς (Κομμιντερν). Έναρξη της πολιτικής των Λαϊκών Μετώπων.

2 Αυγούστου

Ο πρόεδρος Χίντενμπουργκ πεθαίνει. Ο Χίτλερ αναλαμβάνει και το αξίωμα του ανώτατου άρχοντα. Στο εξής θα αποκαλείται Φύρερ (Führer-Αρχηγός)

1935

13 Ιανουαρίου

Η πλούσια σε άνθρακα περιοχή του Σάαρ, στον Ρήνο, ήταν από το 1918 υπό καθεστώς Εντολής (mandate) της Γαλλίας από την Κοινωνία των Εθνών. Με την λήξη της Εντολής και το ακόλουθο δημοψήφισμα, (90% υπέρ) το Σάαρ επανενώνεται με την Γερμανία.

1 Μαρτίου

Αθήνα: Κίνημα του Ν. Πλαστήρα και άλλων βενιζελικών αξιωματικών κατά την κυβέρνηση Π. Τσαλδάρη. Αποτυγχάνει, μετά από επέμβαση του Γ. Κονδύλη. Ο Βενιζέλος διαφεύγει στο εξωτερικό. Μαζικές αποτάξεις βενιζελικών αξιωματικών από τον στρατό. Ανοίγει ο δρόμος για την επαναφορά της μοναρχίας και την δικτατορία Μεταξά.

15 Σεπτεμβρίου

Εφαρμογή των Νόμων της Νυρεμβέργης. Στέρηση πολιτικών δικαιωμάτων των Εβραίων, απαγόρευση άσκησης επαγγελμάτων, επιχειρήσεων, μικτών γάμων.

3 Οκτωβρίου

Η Ιταλία επιτίθεται στην Αβησσυνία.

1936

7 Μαρτίου

Επαναστρατιωτικοποίηση της Ρηνανίας. Η πρώτη αναίρεση

των όρων των Βερσαλλιών. Καμμία αντίδραση από τους Δυτικούς. Η Γαλλία αρχίζει την κατασκευή της Γραμμής Μαζινώ.

9 Μαΐου

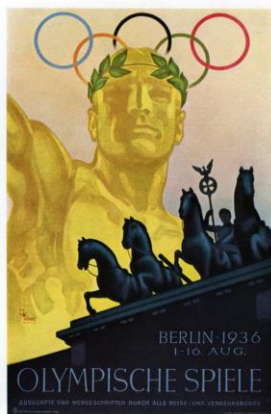
Οι Ιταλοί καταλαμβάνουν την Αντίς Αμπέμπα. Ο αυτοκράτορας Χαϊλέ Σελασιέ εξορίζεται και η Αβησσυνία γίνεται ιταλική αποικία.

17 Ιουλίου

Πραξικόπημα του στρατηγού Φράνκο στην Ισπανία. Έναρξη **Ισπανικού Εμφυλίου Πολέμου**. Χίτλερ και Μουσσολίνι επεμβαίνουν υπέρ του Φράνκο. Ο Στάλιν υπέρ της αριστερής κυβέρνησης. Γαλλία και Αγγλία απέχουν.

1-16 Αυγούστου

Ολυμπιακοί Αγώνες Βερολίνου

Ο Χίτλερ και ο Σπύρος Λούης

4 Αυγούστου 1936

Δικτατορία του Μεταξά (και του βασιλιά Γεωργίου) στην Ελλάδα

19-24 Αυγούστου

Αρχίζει η δίκη των 16 στην Μόσχα. Ζηνόβιεφ, Καμένεφ, κλπ καταδικάζονται για συνωμοσία με τον Τρότσκυ και εκτελούνται

25 Νοεμβρίου

Υπογράφεται στο Βερολίνο το Σύμφωνο κατά της Κομιντέρν (Antikominternpakt) μεταξύ Γερμανίας και Ιαπωνίας. Στις 6 Νοεμβρίου 1937 το υπογράφει και η Ιταλία.

Ανατολική Ασία
1918-1940

1937

11 Ιουνίου

Μόσχα: Δίκη του Τουχατσέφσκι και άλλων 8 στρατηγών για προδοσία. Καταδίκη αυθημερόν και εκτέλεση.

Νοέμβριος

Μετά από καταγγελίες της Τουρκίας στην Κοινωνία των Εθνών σχετικά με την τουρκική μειονότητα, το **Σαντζάκι της Αλεξανδρέττας** κηρύσσεται αυτόνομο μέσα στην Γαλλική Εντολή (Mandate) της Συρίας. Η Γαλλία και η Τουρκία αναλαμβάνουν από κοινού την άμυνά του.

Η σύνθεση του πληθυσμού βάσει των γαλλικών αρχών ήταν: 46% Άραβες (28% Αλεβίτες, 10% Σουννίτες και 8% Χριστιανοί), 39% Τούρκοι, 11% Αρμένιοι και 4% Κούρδοι, Εβραίοι, Κιρκάσσιοι κλπ.

1938

Μάρτιος

Μόσχα: Δίκη του Μπουχάριν και άλλων 20 πρωτεργατών του μπολσεβικικού κινήματος. Για προδοσία, συνομοσία και δολοφονίες. Καταδίκη, εκτέλεση.

11-13 Μαρτίου

“**Anschluss**”. Η Γερμανία καταλαμβάνει και ενσωματώνει την Αυστρία.

5 Ιουλίου

Τουρκικά στρατεύματα μπαίνουν στο Σαντζάκι της Αλεξανδρέττας εν όψει δημοψηφίσματος για το μέλλον της επαρχίας.

29 Σεπτεμβρίου

Συμφωνία του **Μονάχου**. Η κρίση της Τσεχοσλοβακίας που προκλήθηκε από την Γερμανία, οδηγεί στην αποδοχή της ενσωμάτωσης των συνοριακών περιοχών της Τσεχίας στο γερμανικό Ράιχ.

1939

15 Μαρτίου

Παραβιάζοντας την Συμφωνία του Μονάχου, ο Χίτλερ καταλαμβάνει την Πράγα και όλη την υπόλοιπη Τσεχία. Η Σλοβακία γίνεται ανεξάρτητο κράτος, δορυφόρος της Γερμανίας. Η Ουγγαρία και η Πολωνία επίσης παίρνουν τσεχικά εδάφη. Η πρώτη κατάκτηση μη γερμανικής χώρας από τον Χίτλερ. Οι Αγγλογάλλοι εξοργίζονται αλλά δεν αντιδρούν.

7 Απριλίου

Η Ιταλία εισβάλλει και καταλαμβάνει την Αλβανία

29 Ιουνίου

Συρία: Μετά από έντονα σκηνοθετημένο δημοψήφισμα με μαζική μεταφορά εποίκων από την Τουρκία, το Σαντζάκι Αλεξανδρέττας ενώνεται με την Τουρκία. Διαδηλώσεις διαμαρτυρίας σε όλη την Συρία. Ο μισός μη-τουρκικός πληθυσμός φεύγει από το σαντζάκι. Η Συρία μέχρι σήμερα δεν αναγνωρίζει την προσάρτηση.

12-21 Αυγούστου

Αγγλο-γαλλο-σοβιετικές στρατιωτικές συνομιλίες στην Μόσχα.

23 Αυγούστου

Υπογράφεται στην Μόσχα το Σύμφωνο Μολότωφ-Ρίμπεντροπ περί μη επιθέσεως ΕΣΣΔ-Γερμανίας. Συνοδεύεται από μυστικό πρωτόκολλο που ορίζει σφαίρες επιρροής στην Ανατολική Ευρώπη.

25 Αυγούστου

Η Αγγλία επιβεβαιώνει και ενισχύει τις εγγυήσεις προς την Πολωνία. Η Γαλλία ακολουθεί.

26 Αυγούστου

Η προγραμματισμένη έναρξη της εισβολής αναβάλλεται από τον Χίτλερ, σε μια προσπάθεια να εξασφαλιστεί η αγγλική ουδετερότητα.

1 Σεπτεμβρίου 04:40

Οι Γερμανικές στρατιωτικές δυνάμεις εισβάλουν στην Πολωνία, χωρίς κήρυξη πολέμου. Συμβατική **έναρξη του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου.**

2 Σεπτεμβρίου

Γενική επιστράτευση στην Γαλλία και την Αγγλία

3 Σεπτεμβρίου

Αγγλία και Γαλλία κηρύσσουν πόλεμο στην Γερμανία

8 Σεπτεμβρίου

Οι Γάλλοι εισβάλουν στην Γερμανία στο Σάαρ

6-8 Σεπτεμβρίου

Οι Γερμανοί παίρνουν την Κρακοβία και το Λότζ
Η Βαρσοβία κυκλωμένη βομβαρδίζεται

17 Σεπτεμβρίου

Οι Σοβιετικοί εισβάλουν στην Πολωνία από τα ανατολικά.

26 Σεπτεμβρίου

Στην Γαλλία η κυβέρνηση Νταλαντιέ θέτει εκτός νόμου το Κομμουνιστικό Κόμμα Γαλλίας, ως όργανο της ΕΣΣΔ, συμμάχου της Γερμανίας.

30 Σεπτεμβρίου

Στο Παρίσι σχηματίζεται εξόριστη πολωνική κυβέρνηση (Σικόρσκυ)

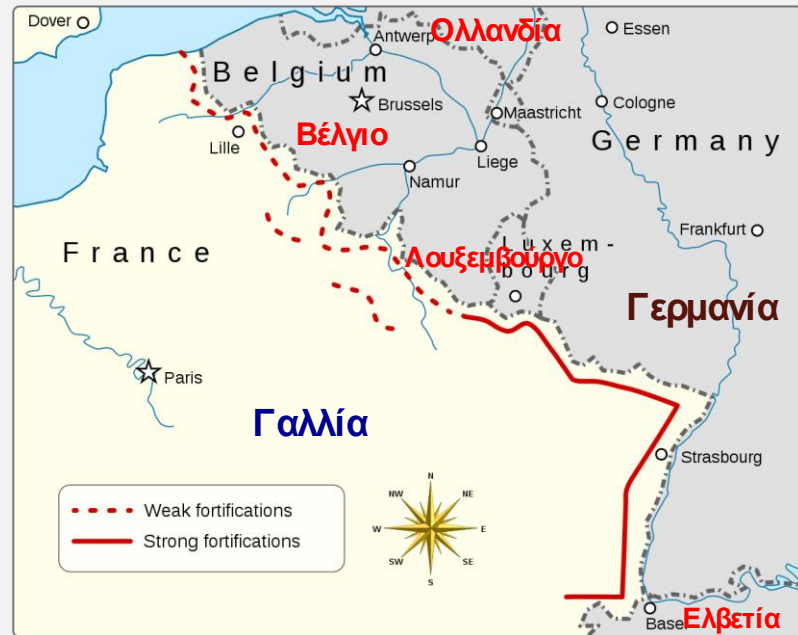
3 Οκτωβρίου

Βρετανικό εκστρατευτικό σώμα αποβιβάζεται στην Γαλλία. Παίρνει θέσεις κοντά στην Λίλλη.

16 Οκτωβρίου

Οι Γάλλοι αποσύρονται από το Σάαρ και συμπύσσονται πίσω στα σύνορά τους.

Η Γραμμή Μαζινώ

30 Νοεμβρίου

Ο Ερυθρός Στρατός εισβάλλει στην **Φινλανδία**

1940

2 Μαρτίου

Οι Ρώσοι διασπών την φινλανδική άμυνα. Φτάνουν στο Βιπούρι (Βίμποργκ).

12 Μαρτίου

Οι Φινλανδία συνθηκολογεί

28 Μαρτίου

Αμοιβαία αγγλο-γαλλική δέσμευση να μην συνάψουν ξεχωριστή ειρήνη με την Γερμανία.

9 Απριλίου

Η Γερμανία εισβάλλει στην Δανία και Νορβηγία. Ταυτόχρονες αποβάσεις στο Όσλο, Τρόντχάιμ και Νάρβικ.

Η εκστρατεία στην Δανία-Νορβηγία 1940

10 Απριλίου

Οι Σύμμαχοι δηλώνουν την πρόθεσή τους να υπερασπίσουν την Νορβηγία.
Βρετανική ναυτική νίκη στο Νάρβικ

14-20 Απριλίου

Αγγλο-γαλλική απόβαση στα βόρεια νορβηγικά λιμάνια Νάμσος, Ανταλσνες και Νάρβικ. Παρά κάποιες τοπικές επιτυχίες, οι Σύμμαχοι αποτυγχάνουν να αποτρέψουν την κατάκτηση της Νορβηγίας από τους Γερμανούς.

10 Μαΐου

Σαν αποτέλεσμα της ήττας στην Νορβηγία, η κυβέρνηση Τσάμπερλαιν στο Λονδίνο πέφτει. Νέος πρωθυπουργός ο **Ουΐνστον Τσώρτσιλ** (ο οποίος στην ουσία διαχειρίστηκε όλη την νορβηγική εκστρατεία ως Υπουργός Ναυτικών)

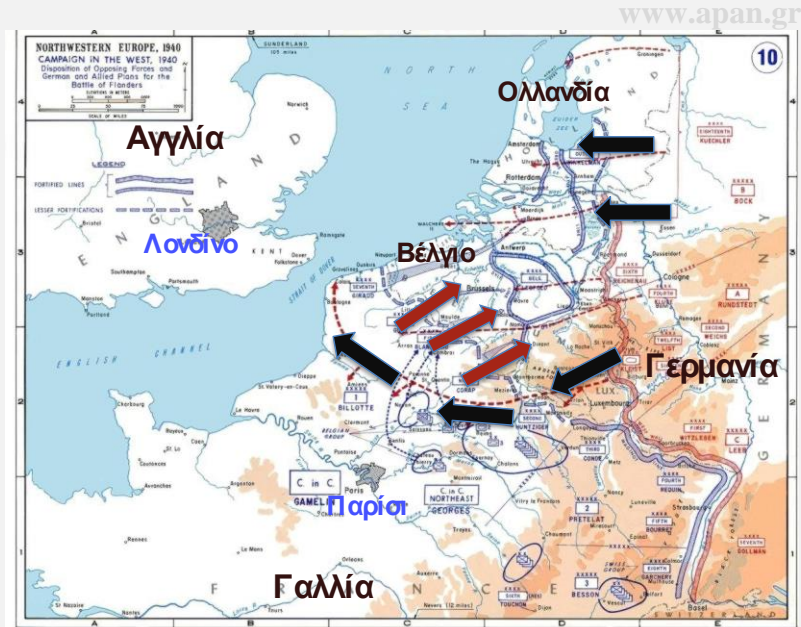
www.apan.gr

10 Μαΐου 1940

Αρχίζει η επίθεση στην Δύση. Η Γερμανία εισβάλλει στην Ολλανδία και το Βέλγιο. Βάσει του συμφωνημένου σχεδίου, αγγλογαλλικός στρατός εισέρχεται στο Βέλγιο και κινείται να καταλάβει αμυντικές θέσεις στην γραμμή Αμβέρσα-Λιέγη, βόρεια των Βρυξελλών.

10 Μαΐου 1940
Η γερμανική επίθεση

12 Μαΐου

Η βασίλισσα Βιλεμίνη και η ολλανδική κυβέρνηση καταφεύγουν στο Λονδίνο.

13 Μαΐου

Το Σχέδιο Μάνσταϊν: Καθώς οι Σύμμαχοι κινούνται βόρεια στο Βέλγιο, **10 γερμανικές τεθωρακισμένες μεραρχίες** διασχίζουν το αφύλακτο δάσος των Αρδεννών και βγαίνουν πίσω από τον Συμμαχικό στρατό. Και προελαύνουν ταχύτατα προς την θάλασσα.

15 Μαΐου

Ο ολλανδικός στρατός συνθηκολογεί

20 Μαΐου

Τα γερμανικά τανκς φτάνουν στην θάλασσα της Μάγχης στην Abbeville, αποκόπτοντας τον όγκο των Συμμαχικών δυνάμεων στα βόρεια

Έχουν ανακαλύψει οι
Γερμανοί έναν νέο τρόπο
πολέμου;

www.apan.gr

26 Μαΐου-4 Ιουνίου

Το Βρετανικό Ναυτικό και αγγλικά ιδιωτικά σκάφη
διασώζουν 340.000 Άγγλους και Γάλλους στρατιώτες από
την **Δουνκέρκη**

Δουνκέρκη
Ιούνιος 1940

28 Μαΐου

Παρά την αντίρρηση της κυβέρνησής του, ο βασιλιάς του
Βελγίου Λεοπόλδος Γ΄ συνθηκολογεί με τους Γερμανούς.

10 Ιουνίου

Οι Γερμανοί διαβαίνουν τον Σηκουάνα και τον Μάρνη

10 Ιουνίου

Η Ιταλία κηρύσσει τον πόλεμο στην Αγγλία και Γαλλία

11 Ιουνίου

Η ΡΑΦ βομβαρδίζει το Τορίνο

14 Ιουνίου 1940

14 Ιουνίου

Οι Γερμανοί μπαίνουν στο ανοχύρωτο Παρίσι

Η Γαλλική κυβέρνηση καταφεύγει στην Τούρ και μετά στο Μπορντώ

Ο γαλλικός στόλος της Μεσογείου κανονιοβολεί την Γένοβα

14-15 Ιουνίου

Ο Ερυθρός Στρατός καταλαμβάνει τις Βαλτικές Χώρες

17 Ιουνίου

Ο στρατηγός Πεταίν ζητάει ανακωχή από την Γερμανία

Ο ταξίαρχος Σάρλ Ντε Γκώλ διαφεύγει με αγγλικό αεροπλάνο στο Λονδίνο.

18 Ιουνίου

Έκκληση του Ντε Γκωλ από το BBC προς τους Γάλλους για συνέχιση του αγώνα εκτός Γαλλίας.

20-21 Ιουνίου

Ιταλική εισβολή στις Γαλλικές Άλπεις αποκρούεται.

22 Ιουνίου

Η Γαλλία συνθηκολογεί. Οι νικητές Γερμανοί απαιτούν η υπογραφή της ανακωχής να γίνει στο ίδιο βαγόνι στην Ρετόντ της Κομπιένης, όπου είχε υπογραφεί η Ανακωχή του 1918. Γερμανική κατοχή για την βόρεια και δυτική Γαλλία με το Παρίσι και τα λιμάνια του Ατλαντικού. Η υπόλοιπη χώρα σχετικά αυτόνομη (Zone Libre) με μια γαλλική διοίκηση με έδρα το Βισύ. Αυτή διατηρεί τον έλεγχο των αποικιών, του ναυτικού και της αεροπορίας. **Ο γαλλικός στρατός παραμένει αιχμάλωτος των Γερμανών** μέχρι την οριστική υπογραφή της ειρήνης (και με την Αγγλία, που όλοι πιστεύουν ότι είναι θέμα ημερών). Οι περισσότεροι θα μείνουν αιχμάλωτοι στην Γερμανία μέχρι το 1945.

22-29 Ιουνίου

Δημιουργία της **Ελεύθερης Γαλλίας**. Στην έκκληση του Ντε Γκωλ ανταποκρίνονται αρχικά λίγες γαλλικές αποικίες της Αφρικής (Κογκό, Καμερούν, Τσάντ) και η Ταϊτή.

24 Ιουνίου

Γαλλο-Ιταλική ανακωχή.

26 Ιουνίου

Σοβιετικό τηλεσίγραφο προς το Βουκουρέστι, απαιτεί την

παραχώρηση της Βεσσαραβίας και Μπουκοβίνας (σημερινή Μολντόβα). Η **Ρουμανία** δεχόμενη και γερμανική πίεση υποκύπτει. Στις 2 Ιουλίου τα εδάφη καταλαμβάνονται από τον Ερυθρό Στρατό.

27-28 Ιουνίου

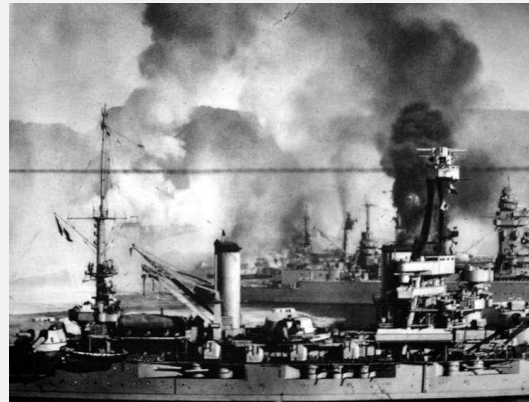
Οι Γερμανοί καταλαμβάνουν το Μπορντώ και φτάνουν στα ισπανικά σύνορα.

www.apan.gr

3 Ιουλίου

Ο αγγλικός στόλος της Μεσογείου φτάνει έξω από τον γαλλικό ναύσταθμο στο **Μερς ελ-Κεμπέρ** της Αλγερίας και ζητάει να τους παραδοθούν τα γαλλικά πολεμικά για να μην πέσουν στα χέρια των Γερμανών. Οι Γάλλοι αρνούνται και οι Άγγλοι ανοίγουν πύρ στους πρώην συμμάχους τους. Ένα γαλλικό θωρηκτό βυθίζεται, άλλα πέντε πλοία αχρηστεύονται. 1297 Γάλλοι ναύτες νεκροί. Τεράστια οργή στην Γαλλία κατά των Άγγλων.

Μερς Ελ-Κεμπέρ,
Αλγερία 3 Ιουλίου 1940

8 Ιουλίου

Νέα βρετανική επίθεση σε γαλλικά πολεμικά στο λιμάνι του Ντακάρ στην Σενεγάλη. Σε αντίποινα η γαλλική αεροπορία βομβαρδίζει το Γιβραλτάρ.

10 Ιουλίου

Η γαλλική Βουλή ψηφίζει τον ήρωα του Βερντέν στρατάρχη **Φιλίπ Πεταίν** σαν αρχηγό του κράτους με απόλυτες εξουσίες. Ουσιαστική κατάργηση της Τρίτης Γαλλικής Δημοκρατίας.
Η κυβέρνηση του Πεταίν εγκαθίσταται στην λουτρόπολη του **Βισύ**.

Ιούλιος –Αύγουστος

Εδαφικές διεκδικήσεις κατά της Ρουμανίας εκφράζονται και από την Βουλγαρία για την Νότιο Δοβρουτσά και από την Ουγγαρία για την Τρανσυλβανία. Απειλείται Ουγγρο-ρουμανικός πόλεμος.

Γερμανία και Ιταλία επεμβαίνουν για διαιτησία. Αποφασίζουν τον διαμελισμό της Τρανσυλβανίας, με την βόρεια να πηγαίνει στην Ουγγαρία και την νότια να παραμένει στην Ρουμανία. Ο συμβιβασμός αφήνει και τα δύο μέρη εξαιρετικά δυσαρεστημένα. Αναταραχές στην Ρουμανία.

9-20 Ιουλίου

Πρώτες συγκρούσεις του αγγλικού με τον ιταλικό στόλο στην Μεσόγειο

www.apan.gr

19 Ιουλίου

Σε λόγο του ο Χίτλερ προσφέρει ειρήνη στην Αγγλία

28 Ιουλίου

Ιταλικά αεροπλάνα από τα Δωδεκάνησα βομβαρδίζουν την Χάϊφα και το Τελ Αβίβ στην βρετανική Παλαιστίνη. Στην Χάϊφα καταλήγει ο πετρελαιοαγωγός από την Μοσούλη.

6-7 Αυγούστου

Η Γερμανία προσαρτά το Λουξεμβούργο, την Αλσατία και την Λωραίνη. Ο Πεταίν διαμαρτύρεται.

3 Αυγούστου

Οι Ιταλοί από την Αβησσυνία εισβάλουν στην γειτονική Βρετανική **Σομαλία**. Μετά από αντίσταση δύο εβδομάδων η ελάχιστη αγγλική φρουρά αποχωρεί με πλοία. Θα είναι η μοναδική αυτοτελής κατάκτηση της Ιταλίας στον Β΄ΠΠ.

Ιταλοί στην Ανατολική Αφρική 1940

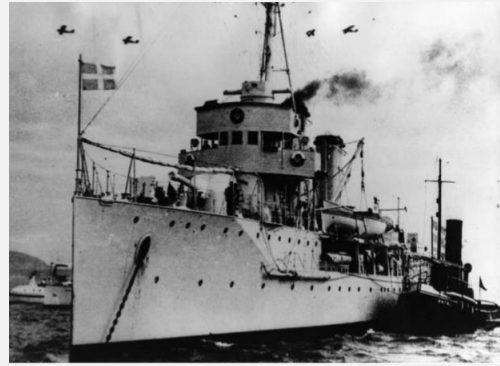

15 Αυγούστου 1940

Ο μαύρος Δεκαπενταύγουστος. Το ιταλικό υποβρύχιο *Delfino* τορπιλλίζει το ελληνικό καταδρομικό *Έλλη*, έξω από το λιμάνι της Τήνου, χωρίς προειδοποίηση ή αιτία. Εννέα Έλληνες ναύτες νεκροί. Η Αθήνα αποκρύπτει την ταυτότητα του υποβρυχίου.

www.apan.gr

Καταδρομικό Έλλη 1940

Αύγουστος-Σεπτέμβριος Η Μάχη της Αγγλίας. Λουφτβάφφε εναντίον ΡΑΦ.

www.apan.gr

Λονδίνο 1940

21 Αυγούστου

Δολοφονία του Λ. Τρότσκι στην Πόλη του Μεξικού από πράκτορα του Στάλιν.

2 Σεπτεμβρίου

Η Αμερική συμφωνεί να παραχωρήσει στην Αγγλία 50 αντιτορπιλικά με αντάλλαγμα την ελεύθερη χρήση αγγλικών βάσεων στον Καναδά και την Καραϊβική

Αρχές Σεπτεμβρίου

Οι πρώτες βόμβες της Λουφτβάφφε πέφτουν στο Λονδίνο.

www.apan.gr

Γερμανικά
βομβαρδιστικά πάνω
από το Λονδίνο

6 Σεπτεμβρίου 1940

Ο άσφατος βασιλιάς Κάρολος Β΄ της **Ρουμανίας** παραιτείται υπέρ του γιού του (με την πριγκίπισσα Ελένη της Ελλάδας) Μιχαήλ. Δικτατορία του γερμανόφιλου **Ίον Αντονέσκου**, αρχηγού της φιλοναζιστικής “Σιδηράς Φρουράς”.

13 Σεπτεμβρίου

Κατόπιν συνεχών πιέσεων από τον Μουσσολίνι, ο στρατηγός Γκρατσιάνι εισβάλλει από την Λιβύη στην **Αίγυπτο**. Προχωρεί 80 χλμ μέχρι το Σολούμ και το Σίντι Μπαρράνι και εκεί σταματά και οχυρώνεται.

Ιταλικά τάνκς στην
Λιβύη

22-26 Σεπτεμβρίου

Με εκβιασμούς και τηλεσίγραφα προς την καθημαγμένη Γαλλία, οι **Ιάπωνες** εξασφαλίζουν την είσοδο στρατευμάτων τους στην Γαλλική Ινδοκίνα. Αρχικά στο Τονκίνο (σημ. βόρειο Βιετνάμ, Ανόϊ, Χαϊφόνγκ). Κύριος στόχος να κλείσουν τις οδούς εφοδιασμού της Κίνας (με εμπορεύματα κυρίως από την Αμερική). Η γαλλική διοίκηση παραμένει κάτω από ιαπωνικό έλεγχο.

Η Ουάσιγκτον θορυβείται από την ιαπωνική επέκταση. Επιβάλλει εμπάργκο σε εξαγωγές σιδήρου και χαλκού στην Ιαπωνία και κλείνει την διώρυγα του Παναμά στα ιαπωνικά πλοία.

27 Σεπτεμβρίου

Στο Βερολίνο, Γερμανία, Ιταλία και Ιαπωνία υπογράφουν το **Τριμερές Σύμφωνο**. Δημιουργία του “**Άξονος**”.

Οκτώβριος

Ισχυρές γερμανικές δυνάμεις εισέρχονται στην Ρουμανία για να διατηρήσουν την τάξη και να εξασφαλίσουν τα πετρέλαια για την Γερμανία. Ο Μουσσολίνι, που θεωρεί την Ρουμανία δικό του πεδίο, εξοργίζεται.

19 Οκτωβρίου

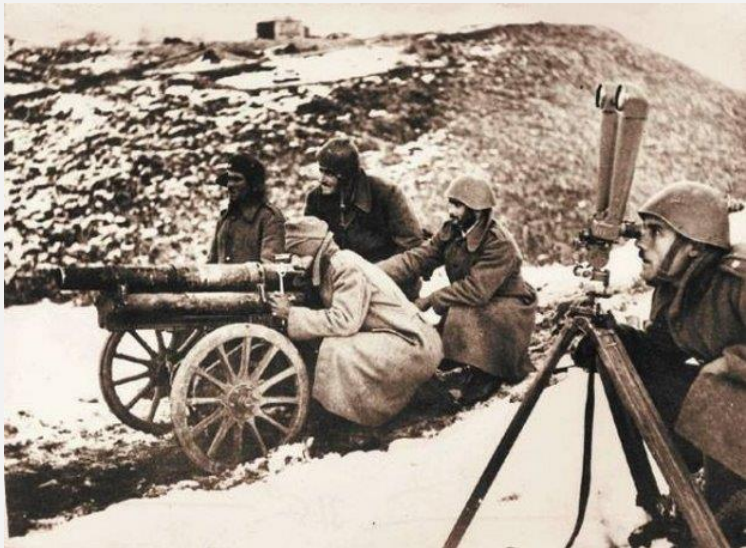
4 Ιταλικά βομβαρδιστικά SM82 ξεκινώντας από την Ρόδο βομβαρδίζουν τα διυλιστήρια πετρελαίου στο αγγλικό προτεκτοράτο του Μπαχρέϊν στον Περσικό Κόλπο. Το ένα βομβαρδιστικό κατά λάθος ρίχνει τις βόμβες του στο γειτονικό Νταχράν της (ουδέτερης) Σαουδικής Αραβίας. Σημαντικές ζημιές. Καθώς δεν επαρκούν τα καύσιμα για επιστροφή στην Ρόδο, τα αεροπλάνα πηγαίνουν να προσγειωθούν στην ιταλική Ερυθραία, στην Ερυθρά Θάλασσα. Μια πτήση ρεκόρ 4200 χλμ, 15 ωρών πάνω από 3 ηπείρους. Τα αεροπλάνα ανεφοδιάζονται και επιστρέφουν ασφαλώς μέσω Λιβύης στην Σικελία.

28 Οκτωβρίου 1940

Η Ιταλία εισβάλλει από την Αλβανία στην Ελλάδα. Με 5 μεραρχίες πεζικού, 1 αλπινιστών, 1 ιππικού και 1 τεθωρακισμένων. Σύνολο 87.000 άνδρες. Διοικητής ο στρατηγός S. Visconti Prasca.

«Αι ιταλικά στρατιωτικά δυνάμεις προσβάλλουν από της 05:30 πρωϊνής της σήμερα τα ημέτερα τμήματα προκαλύψεως της ελληνοαλβανικής μεθορίου.

Αι ημέτεροι δυνάμεις αμύνονται του πατρίου εδάφους”

Η ελληνική 8^η Μεραρχία Ηπείρου με διοικητή τον Χ. Κατσημήτρο συγκρατεί την ιταλική προέλαση προς τα Ιωάννινα στην γραμμή του ποταμού Καλαμά, στο Καλπάκι.

31 Οκτωβρίου

Σε συνεννόηση με την Αθήνα οι Άγγλοι καταλαμβάνουν την Κρήτη.

4 Νοεμβρίου

Οι Έλληνες κάνουν αποτελεσματική επιστράτευση 300.000 ανδρών, αντεπιτίθενται από την Φλώρινα-Καστοριά και απωθούν τους Ιταλούς μέσα στην Αλβανία.

Η Παναγιά μαζί σου

Μέχρι το τέλος του χρόνου έχουν καταλάβει Κορυτσά, Πόγραδετς, Πρεμετή, Άγιους Σαράντα, Αργυρόκαστρο και Χειμάρρα.

4 Νοεμβρίου

Ο Ρούζβελτ επανεκλέγεται πρόεδρος των ΗΠΑ. Με πρόγραμμα την διατήρηση της Αμερικής έξω από τον πόλεμο.

11-12 Νοεμβρίου 1940

Ο Άγγλος ναύαρχος Cunningham εξαπολύει νυχτερινή επίθεση με 24 торπιλοβόλα αεροπλάνα από το αεροπλανοφόρο Illustrious ανοιχτά της Κεφαλονιάς, κατά του ιταλικού ναυστάθμου στον **Τάραντα**. Ένα θωρηκτό βυθίζεται και δύο άλλα αχρηστεύονται. Η πρώτη ναυμαχία που γίνεται αποκλειστικά με αεροπλάνα χωρίς οι στόλοι να δουν ο ένας τον άλλο.

Οι Ιάπωνες παρακολουθούν με ενδιαφέρον. Θα αντιγράψουν την ιδέα ένα χρόνο μετά, και σε πολύ μεγαλύτερη κλίμακα, στο Πέρλ Χάρμπορ.

Σοφία Βέμπο:

*Το μάθατε, το μάθατε το τρομερό μαντάτο;
Πως είν'οι Εγγλέζοι στον αφρό*

*Κι οι Ιταλοί στον πάτο
20-24 Νοεμβρίου*

Η Ουγγαρία, η Ρουμανία και η Σλοβακία υπογράφουν το **Τριμερές Σύμφωνο**, και συντάσσονται με τον Άξονα

6 Δεκεμβρίου

Ο Badoglio παραιτείται από αρχιστράτηγος λόγω της αποτυχίας στην Ελλάδα. Ο Μουσσολίνι τον αντικαθιστά με τον Ugo Cavallero, τον οποίο στέλνει προσωπικά στην Αλβανία για να επαναλάβει την εισβολή.

9 Δεκεμβρίου

Η πρώτη βρετανική αναγνωριστική αντεπίθεση στην **Λιβύη**, εξελίσσεται σε πλήρη εισβολή στην Κυρηναϊκή.

www.apan.gr

18 Δεκεμβρίου

Ο Χίτλερ δίνει μυστικές εντολές για την προετοιμασία της επιχείρησης “Μπαρμπαρόσσα”, με στόχο την συντριβή της Ρωσίας με μια σύντομη εκστρατεία.

27 Δεκεμβρίου

Οι πρώτες μονάδες της Λουφτβάφφε φτάνουν στην Μεσόγειο και εγκαθίστανται σε βάσεις στην Σικελία.

1941

10 Ιανουαρίου

Η Λουφτβάφφε εκδικείται για τον Τάραντα. Γερμανικά στούκας βρίσκουν το αεροπλανοφόρο *Illustrious* έξω από την Μάλτα και του προκαλούν τόσες ζημιές που θα χρειαστεί να πάει για επισκευές στην (ουδέτερη) Αμερική. Θα μείνει εκτός μάχης για σχεδόν ένα χρόνο.

11-26 Ιανουαρίου

Μια φάλαγγα Ελευθέρων Γάλλων υπό τον στρατηγό Λεκλέρκ, εκκινώντας από το Τσάντ, διασχίζει την Σαχάρα και μπαίνει στην Λιβύη (Φεζάν) από τον Νότο. Στα τέλη του μήνα φτάνει στην όαση Κούφρα.

29 Ιανουαρίου

Θάνατος του Μεταξά. Πρωθυπουργός διορίζεται από τον βασιλιά Γεώργιο ο Αλέξανδρος Κορυζής, διοικητής της Εθνικής Τράπεζας.

www.apan.gr

Με το χαμόγελο στα
χείλη...

Ιανουάριος 1941

Ομάδα Ελλήνων πιλότων μεταβαίνει στην αγγλική αεροπορική βάση της Χαμπανίγια στο Ιράκ, (στον Ευφράτη δυτικά της Βαγδάτης) για εκπαίδευση στα αγγλικά αεροπλάνα.

17 Ιανουαρίου

Ο Μουσσολίνι ανακοινώνει την θεατρική 'επιστράτευση' των ανώτατων μελών της κυβέρνησης (Ciano, Grandi κλπ.) και την αποστολή τους σε μονάδες στην Αλβανία.

19 Ιανουαρίου

Αρχίζει η βρετανική εκστρατεία κατά της Ιταλικής Ανατολικής Αφρικής. Από το Σουδάν εισβάλλουν στην Ερυθραία και από την Κένυα στην ιταλική Σομαλία.

9 Φεβρουαρίου

Λιβύη: Οι Άγγλοι παίρνουν την Ελ- Αγκέιλα στον μυχό του Κόλπου της Σύρτης. Όλη η Κυρηναϊκή στα χέρια τους. Και 130.000 Ιταλοί αιχμάλωτοι. Αλλά η προέλαση προς την Τριπολίτιδα αναβάλλεται, καθώς αγγλικά στρατεύματα μεταφέρονται για ενίσχυση της μαχόμενης Ελλάδας.

12 Φεβρουαρίου

Ο στρατηγός **Έρβιν Ρόμμελ**, επικεφαλής μικρού γερμανικού εκστρατευτικού σώματος (**Αφρική Κόρπς**) φτάνει στην Τρίπολη της Λιβύης για ενίσχυση των Ιταλών.

Έρβιν Ρόμμελ
Η “Άλεπού της Ερήμου”

- 20 Φεβρουαρίου 1941 Για πρώτη φορά οι Άγγλοι αντιμετωπίζουν Γερμανούς στην **Αφρική**.
- 26 Φεβρουαρίου Οι Άγγλοι κατακτούν το Μογκαντίσιο, πρωτεύουσα της ιταλικής Σομαλίας
- 25-28 Φεβρουαρίου Δωδεκάνησα: Αγγλική απόπειρα κατάληψης του **Καστελλόριζου**. Δύο βρετανικές αποβατικές ομάδες ξεκινούν η μία από την Σούδα και η άλλη από την Κύπρο. 50 κομάντος από την Σούδα αποβιβάζονται τα ξημερώματα και αιχμαλωτίζουν την μικρή ιταλική φρουρά από 35 στρατιώτες και τελωνειακούς. Αλλά αυτοί προλαβαίνουν να ειδοποιήσουν την Ρόδο με τον ασύρματο. Στις 8:00 φτάνουν ιταλικά βομβαρδιστικά που αναγκάζουν τα αγγλικά πλοία να αποπλεύσουν εγκαταλείποντας τους κομάντος. Την επομένη φτάνουν ιταλικά πλοία που αποβιβάζουν στρατό, αιχμαλωτίζουν τους Άγγλους και ανακαταλαμβάνουν το νησί.
- 2 Μαρτίου **Η Βουλγαρία εντάσσεται στο Τριμερές Σύμφωνο**. Γερμανικά στρατεύματα διασχίζουν την Βουλγαρία κατευθυνόμενα προς τα ελληνικά σύνορα.
- 7 Μαρτίου **Βρετανικά** στρατεύματα αρχίζουν να αποβιβάζονται στην Ελλάδα.
- 9-14 Μαρτίου Η “**Εαρινή Επίθεση**” του Μουσσολίνι στην Αλβανία. Σκληρές μάχες στην Κλεισούρα. Δεν καταφέρνει να σπάσει το ελληνικό μέτωπο.

Η μέγιστη προέλαση του ελληνικού στρατού μέσα στην Αλβανία 1940-41

11 Μαρτίου

Το Κογκρέσσο των ΗΠΑ εγκρίνει τον νόμο περί «Εκμισθώσεως και Δανεισμού» (Lend-Lease Bill), για στρατιωτική και οικονομική βοήθεια στις χώρες που πολεμούν τον Άξονα (Βρετανία και Ελλάδα-και Κίνα). Για την Ελλάδα θα αποδειχθεί πολύ αργά.

24 Μαρτίου

Στην Λιβύη ο Ρόμμελ παρά τις διαταγές, ξεκινάει μια αναγνώριση, που εξελίσσεται σε πλήρη επίθεση κατά των Άγγλων στην Κηρηναϊκή.

Άφρικα Κόρπς

- 25 Μαρτίου 1941 Η Γιουγκοσλαβική κυβέρνηση προσχωρεί στο Τριμερές Σύμφωνο στην Βιέννη. Αόριστες γερμανικές υποσχέσεις για ανταλλάγματα στην Θεσσαλονίκη.
- 27 Μαρτίου Αντιγερμανικό (Σερβικό) πραξικόπημα και διαδηλώσεις στο Βελιγράδι. Η κυβέρνηση ανατρέπεται. Ο αντιβασιλέας Παύλος αντικαθίσταται από τον ανήλικο Πέτρο Β΄.
- Ο Χίτλερ αποφασίζει να συντρίψει την **Γιουγκοσλαβία**.
- 27 Μαρτίου Στην Ερυθραία μετά από σκληρό αγώνα, οι Άγγλοι διασπούν την κύρια οχυρή θέση των Ιταλών στο Κερέν, και εισβάλλουν στην Αβησσυνία.
- 28 Μαρτίου Ναυμαχία στο Ακρωτήριο Ταίναρο (του Ματαπά). Οι Άγγλοι βυθίζουν τρία βαρέα ιταλικά καταδρομικά.
- 1 Απριλίου Στο Ιράκ, αντιβρετανικό πραξικόπημα του **Rashid Ali al-Gaylani**, ανατρέπει τον αντιβασιλιά και ζητάει γερμανική βοήθεια. Ο Χίτλερ ζητάει από την Τουρκία να επιτρέψει την δίοδο της βοήθειας. Ο Ινönü ζητάει εδαφικά ανταλλάγματα στην Μοσούλη. Ιρακινός στρατός πολιορκεί την μεγάλη βάση της ΡΑΦ στην Χαμπανίγια.
- 5 Απριλίου Υπογραφή Συμφώνου Φιλίας μεταξύ ΕΣΣΔ-Γιουγκοσλαβίας
- 6 Απριλίου **Γερμανική εισβολή σε Γιουγκοσλαβία και Ελλάδα.** Πολύνεκρος αεροπορικός βομβαρδισμός του Βελιγραδίου, χωρίς κήρυξη πολέμου.
- Βομβαρδισμός του **Πειραιά** από γερμανικά αεροπλάνα. Ανατίναξη του κατάφορτου με εκρηκτικά φορτηγού πλοίου *Clan Fraser*. Τεράστιες ζημιές στο λιμάνι. Αχρήστευση του Πειραιά για πολύ καιρό.
- 6 Απριλίου 1941 Οι Άγγλοι μπαίνουν στην Αντίς Αμπέμπα. Ο Χαϊλέ Σελασιέ επανέρχεται στον θρόνο του.

9 Απριλίου 1941

Τα πάντσερ μέσω
Γιουγκοσλαβίας
μπαίνουν στην
Θεσσαλονίκη.

10 Απριλίου

Ανακήρυξη στο Ζάγκρεμπ του “Ανεξάρτητου Κράτους της Κροατίας”

10 Απριλίου

Λιβύη: Ο Ρόμμελ φτάνει και πολιορκεί το Τομπρούκ, το κύριο λιμάνι της ανατολικής Κηρυναϊκής.

13 Απριλίου

Σύμφωνο φιλίας και ουδετερότητας μεταξύ Ιαπωνίας και Σοβιετικής Ένωσης

17 Απριλίου

Η Γιουγκοσλαβία συνθηκολογεί. Φυγή του βασιλιά και της κυβέρνησης στην Μ. Ανατολή

18 Απριλίου

Οι Βρετανοί επιτίθενται στο Ιράκ με απόβαση στην Βασόρα και εισβολή από την Ιορδανία, με προορισμό να διασπάσουν την πολιορκία της Χαμπανίγια.

19 Απριλίου 1941

Τα πρώτα βουλγαρικά στρατεύματα μπαίνουν στην Ελλάδα.

Βουλγαρικός στρατός
μπάινει στην Ελλάδα

20 Απριλίου

Στο Μέτσοβο ο στρατηγός Τσολάκογλου, συνθηκολογεί με τους Γερμανούς.

23 Απριλίου

Ο βασιλιάς Γεώργιος και η κυβέρνηση αναχωρούν για την Κρήτη.

26 Απριλίου 1941

Οι Γερμανοί μπαίνουν στην Αθήνα. Η σημαία με τον αγκυλωτό σταυρό υψώνεται στην Ακρόπολη.

29 Απριλίου

Τα τελευταία βρετανικά στρατεύματα αποχωρούν από την ηπειρωτική Ελλάδα.

30 Απριλίου-4 Μαΐου

Μεγάλη γερμανο-ιταλική επίθεση στο Τομπρούκ αποτυγχάνει.

10 Μαΐου 1941

Οι Γερμανοί ζητούν από το Βισύ να τους επιτρέψει την διέλευση μέσα από την Συρία για να στείλουν δυνάμεις στο Ιράκ. 29 αεροπλάνα της Λούφτβάφφε βαμμένα με Ιρακινά διακριτικά πετούν από την Ρόδο στο Χαλέπι και από εκεί στην Μοσούλη για να βοηθήσουν τους Ιρακινούς να καταλάβουν την Χαμπανίγια. Θα ακολουθήσουν και 12 ιταλικά αεροπλάνα την διαδρομή Ρόδος-Χαλέπι-Μοσούλη.

Η Σχολή Αεροπορίας της ΡΑΦ στην Χαμπανίγια αποτελεί την βασική άμυνα της βάσης. Οι Έλληνες εκπαιδευόμενοι αεροπόροι συμμετέχουν στις βρετανικές πολεμικές πτήσεις κατά των Ιρακινών.

www.apan.gr

Οι πρώτοι Έλληνες αεροπόροι στην Μ. Ανατολή

18 Μαΐου

Δύο γερμανικά πολεμικά, το θωρηκτό *Bismarck* και το καταδρομικό *Prinz Eugen* βγαίνουν από την Βαλτική στον Ατλαντικό με σκοπό να διασκορπίσουν τις αγγλικές νηοπομπές. Στις 24 Μαΐου βυθίζουν το βαρύ αγγλικό καταδρομικό *Hood*. Αλλά το βρετανικό ναυτικό επιμένει. Στις 27 Μαΐου το Μπίσμαρκ εντοπίζεται καθώς γυρίζει στην Γαλλία από τον στόλο του Γιβραλτάρ και βυθίζεται.

www.apan.gr

19 Μαΐου

Ο δούκας της Αόστης, διοικητής της Ιταλικής Ανατολικής Αφρικής, συνθηκολογεί. Σποραδική ιταλική αντίσταση θα συνεχιστεί από τοπικές ομάδες.

Ιταλικό αεροπλάνο από την Λιβύη σκόρπισε αυτήν την αφίσα πάνω από την Αντίς Αμπέμπα.
“Θα ξανάρθουμε !”

20 Μαΐου-1 Ιουνίου

Μάχη της Κρήτης. Μετά από σφοδρότατους βομβαρδισμούς Γερμανοί αλεξιπτωτιστές πέφτουν στα Χανιά, το Ρέθυμνο και το Ηράκλειο. Πρώτοι στόχοι τα αεροδρόμια του νησιού. Στο Ηράκλειο και Ρέθυμνο, οι εισβολείς εξουδετερώνονται. Αλλά στο **Μάλεμε** (Χανιά) καταφέρνουν, με μεγάλες απώλειες, να υπερνικήσουν την άμυνα των Νεοζηλανδών και να δημιουργήσουν προγεφύρωμα. Αρχίζουν να προσγειώνονται αεροπλάνα με ενισχύσεις.

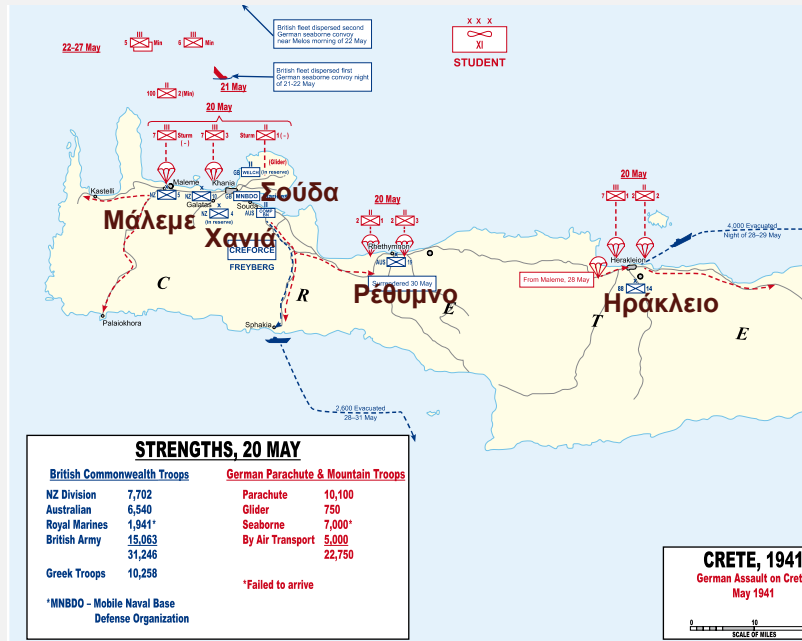
www.apan.gr

Την νύχτα της **21-22 Μαΐου** ξεκινάει γερμανική νηοπομπή με 21 καΐκια από την Μήλο, με συνοδεία μιας ιταλικής τορπιλακάτου, και επιχειρεί να αποβιβάσει ενισχύσεις στο Μάλεμε. Τα μεσάνυχτα τους εντοπίζει μοίρα επτά αγγλικών πολεμικών, και υπό το φως των προβολέων αρχίζει η σφαγή. Χάρης στην θαρραλέα άμυνα του Ιταλού κυβερνήτη της τορπιλακάτου *Lupo*, τα μισά καΐκια γλυτώνουν και επιστρέφουν στην Μήλο. 327 Γερμανοί πεθαίνουν στα νερά του Αιγαίου.

www.apan.gr

Με μεγάλες απώλειες οι αλεξιπτωτιστές κυριεύουν το αεροδρόμιο του Μάλεμε.

Μεγάλη επιχείρηση διάσωσης του αγγλικού εκστρατευτικού σώματος από την Κρήτη. Δεύτερη Δουνκέρκη για την Αγγλία. Το βρετανικό ναυτικό θυσιάζει αφειδώς τα πλοία του για να διασώσει τον στρατό.

Ο πληθυσμός της Κρήτης θεωρεί αυτονόητη την άμυνα με τα όπλα απέναντι στην γερμανική εισβολή. Για τους Γερμανούς αυτό συνιστά παράβαση των νόμων του πολέμου. Τα πρώτα αντίποινα με μαζικές εκτελέσεις και πυρπολήσεις χωριών. Πρώτη η μαρτυρική **Κάνθανος**.

15-17 Ιουνίου

Ο Ρόμμελ αποκρούει αγγλική προσπάθεια διάσπασης της πολιορκίας του Τομπρούκ.

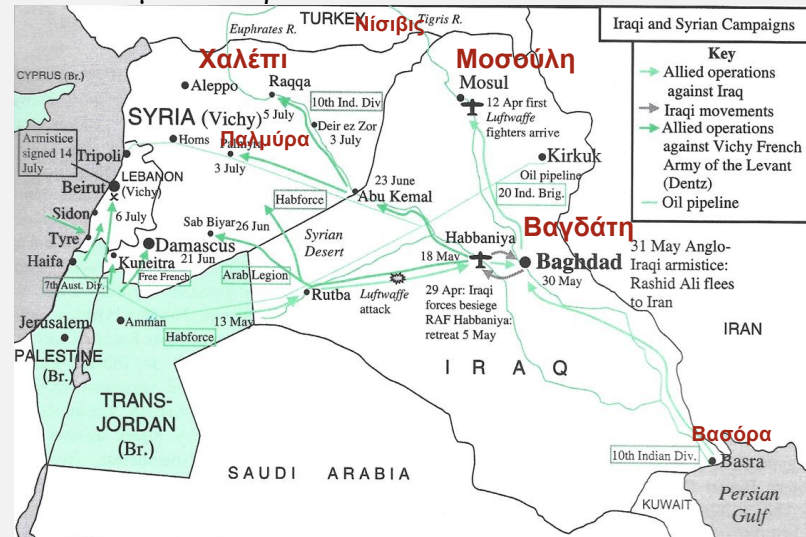
29 Μαΐου 1941

Βρετανικές δυνάμεις από την Παλαιστίνη φτάνουν στην Βαγδάτη, και αποκαθιστούν την βασιλική κυβέρνηση. Ο Rashid Ali διαφεύγει μέσω Ιράν και Τουρκίας στο Βερολίνο. Τον ακολουθεί ο μεγάλος μουφτής της Ιερουσαλήμ Αμίν αλ-Χουσεΐνι.

1-2 Ιουνίου

Πογκρόμ (Farhud) κατά των Εβραίων στην Βαγδάτη. 200 νεκροί. Βίαη καταστολή από τους Άγγλους. Άλλοι 300 Μουσουλμάνοι νεκροί.

Η Μέση Ανατολή
το 1941

8 Ιουνίου-14 Ιουλίου

Οι Άγγλοι, φοβούμενοι ότι μετά την Κρήτη οι Γερμανοί θα προωθηθούν προς την Αίγυπτο, μέσω των γαλλικών κτήσεις στην Μ. Ανατολή ξεκινούν εκστρατεία κατάληψης της **Συρίας και του Λιβάνου**. Για λόγους προπαγάνδας χρησιμοποιούνται και δύο ταξιαρχίες των Ελευθέρων Γάλλων. Ο ίδιος ο Ντε Γκώλ σπεύδει στην Μέση Ανατολή.

Άγγλοι στην Παλμύρα

Οι γαλλικές δυνάμεις στην Συρία προβάλλουν σθεναρή αντίσταση κατά των Άγγλων που εισβάλλουν από την Παλαιστίνη και το Ιράκ. Η Γαλλία του Βισύ στέλνει αεροπορικές ενισχύσεις από το Αλγέρι, οι οποίες ανεφοδιάζονται στην γερμανοκρατούμενη Ελευσίνα. Τελικά στις 14 Ιουλίου (εθνική γιορτή) υπογράφεται ανακωχή. Ο Ντε Γκώλ ορίζει διοικητή τον στρατηγό Catroux, ο οποίος υπόσχεται ανεξαρτησία στην Συρία και τον Λίβανο.

Τα επόμενα χρόνια θα συνεχιστεί η έντονη αγγλογαλλική διαμάχη στην Μ. Ανατολή με τους Γάλλους να ενισχύουν τις ιουδαϊκές τρομοκρατικές οργανώσεις στην Παλαιστίνη και τους Άγγλους τις αραβικές στην Συρία.

Ιούνιος

Διάλυση και διαμελισμός της Γιουγκοσλαβίας

Ο διαμελισμός της Γιουγκοσλαβίας από τον Άξονα 1941

18 Ιουνίου

Υπογραφή Γερμανο-Τουρκικού Συμφώνου Φιλίας

22 Ιουνίου

Γερμανική αιφνιδιαστική επίθεση στην ΕΣΣΔ, χωρίς κήρυξη πολέμου. **Επιχείρηση “Μπαρμπαρόσσα”**. **Τεράστια κλιμάκωση του πολέμου**. 153 γερμανικές μεραρχίες, 14 φινλανδικές, 17 ρουμανικές. 3.500 τανκς, 4.000 αεροπλάνα, 600.000 αυτοκίνητα, 700.000 άλογα, 3,8 εκατομμύρια στρατιώτες σε ένα μέτωπο 3.000 χλμ από τον Αρκτικό Ωκεανό μέχρι την Μαύρη Θάλασσα. Χωρισμένες σε τρεις ομάδες στρατιών: Βορράς, Κέντρο και Νότος. Με στόχους Λένινγκραντ, Μόσχα, Κίεβο, Οδησός

Επιχείρηση “Μπαρμπαρόσσα”. Εισβολή στην Ρωσία

www.apan.gr

29-31 Ιουνίου

Μεγάλες κυκλώσεις Ρώσων στο Μίνσκ και Μπιαλιστόκ.

24 Ιουλίου

Οι Ιάπωνες προωθούνται και στην νότια γαλλική Ινδοκίνα (Κοχινκίνα-Σαϊγκόν) και καταλαμβάνουν στρατηγικά

αεροδρόμια. Από εκεί βρίσκονται εντός ακτίνας οι πλούσιες βρετανικές και ολλανδικές αποικίες στην Μαλαισία και Ινδονησία.

26 Ιουλίου 1941

Η Αμερική αντιδρά αμέσως με δέσμευση όλων των ιαπωνικών παγίων και εμπάργκο σε κάθε είδους πετρελαιοειδή. Στο εμπάργκο συμμετέχει και η Βρετανία και η Ολλανδία.

Οι Ιάπωνες ξεκινούν διαπραγματεύσεις για μείωση της έντασης. Η Αμερική απαιτεί την πλήρη απόσυρση από την Κίνα και την Ινδοκίνα. Όλοι πιστεύουν ότι το Τόκυο θα υποχωρήσει.

27 Ιουλίου

Μεγάλη αγγλική νηοπομπή φτάνει και ανεφοδιάζει την Μάλτα.

9-12 Αυγούστου

Μυστική συνάντηση Τσώρτσιλ-Ρούζβελτ στο αγγλικό θωρηκτό *Prince of Wales* στις ακτές του Καναδά. Διατύπωση της «**Χάρτας του Ατλαντικού**» με τους στόχους για μετά την λήξη του πολέμου. Θεωρείται η θεμελίωση του καταστατικού των **Ηνωμένων Εθνών**.

25 Αυγούστου

Αγγλο-ρωσική εισβολή στο **Ιράν**. Ο Σάχης Ρεζά, ύποπτος για επαφές με τους Γερμανούς, εκθρονίζεται. Στην θέση του ο 22χρονος γιός του Μωχάμεντ Ρεζά Παχλεβί. Θα είναι ο τελευταίος Σάχης.

Ανοίγει ο δρόμος του Ιράν, από όπου τεράστιες ποσότητες εφοδίων και οπλισμού θα φτάσουν στην Σοβιετική Ένωση από τους Δυτικούς Συμμάχους.

Η γερμανική εισβολή στην ΕΣΣΔ το 1941

8 Σεπτεμβρίου	Κύκλωση του Λένινγκραντ. Η τρομερή πολιορκία της ιστορικής πόλης θα κρατήσει μέχρι τον Ιανουάριο του 1944 (870 ημέρες)
24 Σεπτεμβρίου	Το πρώτο γερμανικό υποβρύχιο εμφανίζεται στην Μεσόγειο.
28 Σεπτεμβρίου	Ίδρυση του ΕΑΜ στην Ελλάδα με κομμουνιστική ηγεσία.
28 Σεπτεμβρίου-5 Οκτωβρίου	Εξέγερση της τοπικής οργάνωσης του ΚΚΕ στα χωριά της Δράμας, κατά των βουλγαρικών κατοχικών αρχών. Βιαιότατα βουλγαρικά αντίποινα σε όλη την ανατολική Μακεδονία. Μαζική εκτέλεση ομήρων στο Δοξάτο . 25-30.000 Έλληνες πρόσφυγες περνούν τον Στρυμόνα προς την Κεντρική Μακεδονία (ζώνη γερμανικής κατοχής). Η Βουλγαρία αρχίζει πολιτική αφομοίωσης των κατεχομένων περιοχών με αποστολή εποίκων από την Βουλγαρία, την σύλληψη και εκτόπιση των ελληνικών ελίτ, και απόπειρες εκβουλγαρισμού του πληθυσμού.
29-30 Σεπτεμβρίου	Οι Γερμανοί συγκεντρώνουν τον εβραϊκό πληθυσμό του Κιέβου στην χαράδρα του Μπάμπι-Γιάρ και επί διήμερο τους τουφεκίζουν. 33.000 νεκροί. Παρόμοια μαζική εξόντωση στην Οδησό τον Οκτώβριο.
2 Οκτωβρίου	Επιχείρηση “Taifun”. Η τελική γερμανική προώθηση για την κατάληψη της Μόσχας.
Οκτώβριος	Γερμανία και Τουρκία υπογράφουν το Σύμφωνο Clodius. Η Τουρκία αναλαμβάνει να εξάγει στην Γερμανία 45.000 τόνους χρωμίου τον χρόνο, με αντάλλαγμα γερμανικό οπλισμό.
21 Οκτωβρίου	Σερβική εξέγερση στο Κραγκούγεβατς καταπνίγεται με μαζικές εκτελέσεις ομήρων. 2300 τουφεκίζονται.
Οκτώβριος 1941	Αθήνα : η μεγάλη Πείνα. Λόγω των επιτάξεων της Κατοχής, της κατάρρευσης της οικονομίας αλλά και του αγγλικού ναυτικού αποκλεισμού μεγάλες ελλείψεις τροφίμων στις ελληνικές πόλεις και ιδίως στην Αθήνα. Νεκροί στους δρόμους. Με μεσολάβηση του Ερυθρού Σταυρού, οργανώνεται επισιτιστική βοήθεια. Το τουρκικό φορτηγό πλοίο Kurtulus κάνει τέσσερα ταξίδια από Κ/Πολη προς Πειραιά με τρόφιμα που έχει μαζέψει το Πατριαρχείο, οι Κπολίτες και οι Ελληνοαμερικανοί. Θα ακολουθήσουν και άλλες αποστολές μέχρι το τέλος της Κατοχής.

Οκτώβριος-Νοέμβριος

Οι Άγγλοι από την Μάλτα βυθίζουν περίπου τα μισά από τα πλοία εφοδιασμού που στέλνουν οι Ιταλοί στην Λιβύη.

8 Οκτωβρίου 1941

Ρωσία: Αρχίζουν οι βροχές. Η περίοδος της «**ρασπούτιτσα**» (της λάσπης), όταν οι δρόμοι γίνονται αδιάβατοι..

2-16 Νοεμβρίου

Οι Γερμανοί κατακτούν την Κριμαία, εκτός της **Σεβαστούπολης** που πολιορκείται όλο τον χειμώνα.

6 Νοεμβρίου

Το πρώτο χιόνι

14 Νοεμβρίου

Το αγγλικό αεροπλανοφόρο **Αρκ Ρόγιαλ** βυθίζεται από υποβρύχιο κοντά στο Γιβραλτάρ.

18 Νοεμβρίου

Δεύτερη μεγάλη αγγλική επίθεση στην Βόρειο Αφρική. Επιχείρηση “**Crusader**”. Μέχρι το τέλος του χρόνου απελευθερώνουν το πολιορκημένο **Τομπρούκ**, και διώχνουν πάλι τον Ρόμμελ έξω από την Κηρυναϊκή.

Η 8η βρετανική στρατιά
στην έρημο της Λιβύης

21 Νοεμβρίου

Οι Γερμανοί κατακτούν το Ροστόβ στις εκβολές του Δόν στην Αζοφική. Αλλά στις 29 ανακαταλαμβάνεται από ρωσική αντεπίθεση.

www.apan.gr

2 Δεκεμβρίου

Με τον ερχομό του χειμώνα, η Λούφτβάφφε μεταφέρει μια μεγάλη αεροπορική δύναμη από την Ρωσία στην Σικελία για να καταστείλει την Μάλτα και να προστατεύσει τις ιταλικές νηοπομπές.

5 Δεκεμβρίου

Μεγάλη σοβιετική αντεπίθεση μπροστά από την Μόσχα. Ανακατάληψη του Καλίνιν και της Τούλα. Η Βέρμαχτ για πρώτη φορά κάνει πίσω.

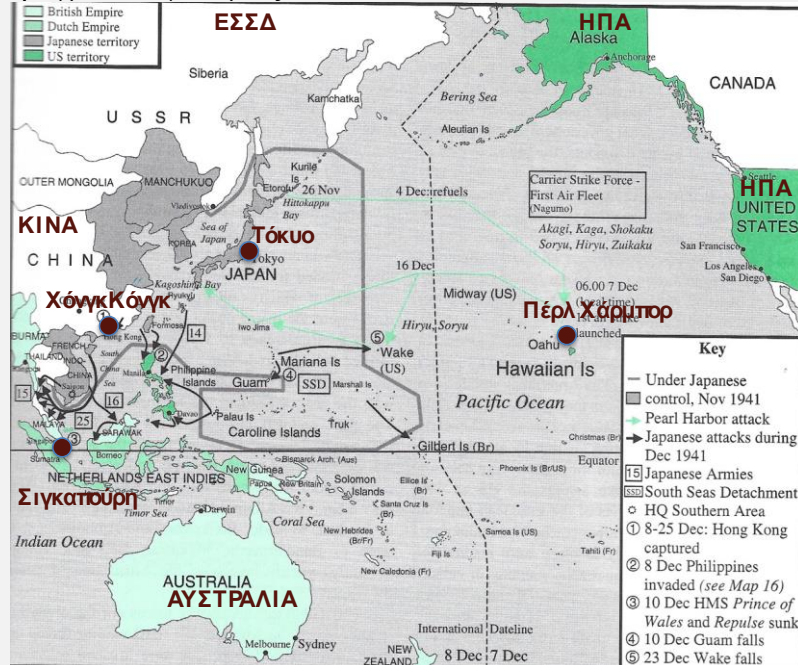
7 Δεκεμβρίου 1941

Η Ιαπωνία επιτίθεται αιφνιδιαστικά. Έξη αεροπλανοφόρα με 423 αεροπλάνα χτυπούν χωρίς κήρυξη πολέμου τον **αμερικανικό ναύσταθμο του Ειρηνικού στο Πέρλ Χάρμπορ** της Χαβάης. Τέσσερα θωρηκτά βυθίζονται και άλλα τέσσερα

αχρηστεύονται. Αλλά τα τρία αμερικανικά αεροπλανοφόρα λείπουν από το λιμάνι και γλυτώνουν.

Ταυτόχρονα **ιαπωνική** εισβολή στις (αμερικανικές) Φιλιππίνες, κατάληψη του (αγγλικού) Χονγκ Κόνγκ, απόβαση στην (αγγλική) Μαλαισία. Απόβαση στα νησιά Γκίλμπερτ, Μαριάννες, και (ολλανδικό) Βόρνεο. Ο πόλεμος γίνεται πράγματι παγκόσμιος.

10 Δεκεμβρίου

Ιαπωνικά αεροπλάνα από την Σαϊγκόν βυθίζουν τα αγγλικά καταδρομικά *Prince of Wales* και *Repulse* βόρεια της Σιγκαπούρης.

11 Δεκεμβρίου

Γερμανία και Ιταλία κηρύσσουν πόλεμο στην Αμερική.

18 Δεκεμβρίου

Τολμηρή επιδρομή Ιταλών βατραχανθρώπων στο λιμάνι της Αλεξάνδρειας. Βυθίζουν δύο αγγλικά θωρηκτά.

30 Δεκεμβρίου

Οι Ρώσοι ανακαταλαμβάνουν το Κερτς και την Θεοδοσία στην Κριμαία. Σταθεροποίηση του μετώπου μέχρι τον Μάιο 1942

1942

Ιανουάριος-
Φεβρουάριος

Μεγάλη γερμανική υποβρυχιακή δράση στον Ατλαντικό. Δεκάδες εμπορικά βυθίζονται.

Γερμανικό υποβρύχιο
στον Ατλαντικό

7 Ιανουαρίου

Ιαπωνική γενική επίθεση στην **Μαλαισία**. Οι Βρετανοί υποχωρούν στην Σιγκαπούρη, (το Γιβραλτάρ της Ανατολής) που θεωρείται απόρθητη.

Οι Ιάπωνες καταλαμβάνουν την Μανίλα, και αποβιβάζονται στις Μολούκες, την Νέα Γουίνέα και τα γύρω νησιά που γειτονεύουν στην Αυστραλία.

20 Ιανουαρίου

Σύσκεψη στο Wannsee στο Βερολίνο. Η χιτλερική ηγεσία καθορίζει το γραφειοκρατικό πλαίσιο για την εκτόπιση και εξόντωση των Εβραίων της δυτικής και κεντρικής Ευρώπης.

21 Ιανουαρίου

Δεύτερη μεγάλη επίθεση του Ρόμμελ στην Αφρική, απωθεί τους Βρετανούς πίσω στην Κυρηναϊκή. Κατάληψη της Βεγγάζης.

www.apan.gr

15 Φεβρουαρίου 1942

Πτώση της **Σιγκαπούρης**. Η βρετανική φρουρά παραδίδεται. 80.000 Άγγλοι, Ινδοί και Αυστραλοί παραδίδονται σε 36.000 Ιάπωνες. Η μεγαλύτερη παράδοση στην βρετανική ιστορία. Τεράστιο ηθικό πλήγμα για το κύρος της Βρετανίας.

Η παράδοση της
Σιγκαπούρης

www.apan.gr

19 Φεβρουαρίου

Ο Πόλεμος φτάνει στην Αυστραλία. Ιαπωνική αεροπορική επίθεση κατά του Πόρτ Ντάρβιν. Οι Αυστραλοί περιμένουν επικείμενη απόβαση.

28 Φεβρουαρίου

Ιαπωνική απόβαση στην **Ιάβα**, πρωτεύουσα των ολλανδικών Ινδιών.

5-11 Απριλίου

Ο ναύαρχος Ναγκούμο με 5 αεροπλανοφόρα εισπλέει στον Ινδικό Ωκεανό με στόχο την καταστροφή του αγγλικού στόλου της Ανατολής. Βυθίζει το αγγλικό αεροπλανοφόρο *Hermes*. Αεροναυτικές επιθέσεις κατά της Κεϋλάνης (σημ. Σρί Λάνκα), κατάληψη των ινδικών νησιών Ανταμάν και της Σουμάτρας.
Οι Βρετανοί φοβούνται επικείμενη συνάντηση Γερμανών και Ιαπώνων στην Μ. Ανατολή.

9 Απριλίου 1942
Το βρετανικό
αεροπλανοφόρο *Hermes*
βυθίζεται από ιαπωνικά
αεροπλάνα στον Κόλπο
της Βεγγάλης

www.apan.gr

Τέλη Απριλίου

Η Λουφτβάφφε έχει σχεδόν εκμηδενίσει την αντίσταση της Μάλτας. Αλλά οι δυνάμεις του Άξονα δεν επαρκούν. Οι Γερμανο-Ιταλοί πρέπει να διαλέξουν: Μάλτα ή Τομπρούκ. Διαλέγουν το Τομπρούκ.

1-4 Μαΐου

Ολοκλήρωση της κατάκτησης της **Βιρμανίας** από τους Ιάπωνες. Στα πρόθυρα της **Ινδίας** καλούν τους Ινδούς να εξεγερθούν κατά των Βρετανών ιμπεριαλιστών. Πολλοί Ινδοί αιχμάλωτοι από την Σιγκαπούρη εντάσσονται στις μονάδες του Στρατού της Ελεύθερης Ινδίας για να πολεμήσουν κατά των Βρετανών για την ανεξαρτησία της χώρας τους.

5 Μαΐου

Βρετανική απόβαση στην γαλλική Μαδαγασκάρη. Για αποτροπή ενδεχόμενης ιαπωνικής προώθησης. Οι Γάλλοι αμύνονται με σθένος. Αργή προέλαση των Άγγλων.

9 Μαΐου

Οι Άγγλοι αξιοποιούν την ανάπαυλα των επιθέσεων και

στέλνουν αεροπορικές ενισχύσεις στην Μάλτα με αεροπλανοφόρα.

26 Μαΐου 1942

Ο **Ρόμμελ** ξεκινάει την τρίτη επίθεση του Άξονα στην Βόρειο Αφρική. Απωθεί την αγγλική 8η Στρατιά και φτάνει πάλι στο Τομπρούκ.

Σθεναρή άμυνα των ελεύθερων Γάλλων του στρατηγού Καίνιγκ στο Μπίρ Χακείμ. Οι πρώτες δάφνες για την Ελεύθερη Γαλλία

Η Λεγεώνα των Ξένων στο Μπίρ Χακείμ

Μαζί με τους Ελεύθερους Γάλλους και ο Χριστόδουλος Τσιγάντες

www.apan.gr

Μάϊος

Οι Ισραηλίτες στην κατεχόμενη Δυτική Ευρώπη, υποχρεούνται να φορούν το **κίτρινο άστρο**.

30 Μαΐου

Πρώτοι μαζικοί βομβαρδισμοί της ΡΑΦ κατά γερμανικών πόλεων. 1000 βομβαρδιστικά πλήττουν την Κολωνία.

4-7 Ιουνίου

Μεγάλη ανατροπή στον **Ειρηνικό**. Στην ναυμαχία της Μίντγουαϊντ, συγκρούονται 4 ιαπωνικά αεροπλανοφόρα με 3 αμερικανικά. Αλλά οι Αμερικανοί έχουν το τεράστιο πλεονέκτημα ότι υποκλέπτουν τις επικοινωνίες και γνωρίζουν τα ιαπωνικά σχέδια. Έτσι βυθίζουν και τα 4 ιαπωνικά, με απώλεια ένα δικό τους αεροπλανοφόρο. Ο ιαπωνικός στόλος δεν θα ανακάμψει ποτέ από το πλήγμα.

www.apan.gr

Τορπιλοβόλα
αεροσκάφη στο
κατάστρωμα
αμερικανικού
αεροπλανοφόρου

8-14 Ιουνίου 1942

Οι Ιάπωνες αποβιβάζονται και καταλαμβάνουν δύο από τις δυτικές Αλεούτιες νήσους (Αττού και Κίσκα) στον βόρειο Ειρηνικό (Αλάσκα). Το μοναδικό αμερικανικό έδαφος που υφίσταται εισβολή στον πόλεμο.

11-16 Ιουνίου

Σκληρές αεροναυτικές μάχες στην Μεσόγειο γύρω από μια ακόμη νηοπομπή εφοδιασμού της Μάλτας. Αεροπλάνα, τορπιλάκατοι, υποβρύχια και περιπολικά σκάφη, ανταγωνίζονται για τα πολύτιμα (και εύφλεκτα) πετρελαιοφόρα.

Νηοπομπή στην
Μεσόγειο

21 Ιουνίου

Λιβύη: Αυτή την φορά ο Ρόμμελ παίρνει το Τομπρούκ. Και πάλι αγνοώντας τις διαταγές, συνεχίζει ανατολικά προς την Αλεξάνδρεια, ακυρώνοντας κάθε πιθανότητα για κατάληψη της Μάλτας. Τελικά οι Άγγλοι τον σταματούν στην τελευταία αμυντική θέση πριν από τον Νείλο, στο Ελ Αλαμείν. 106 χλμ από την Αλεξάνδρεια.

22 Ιουνίου

Στην Γαλλία του Βισύ η κυβέρνηση συνεννοείται με τους Γερμανούς για σταδιακή αντικατάσταση των Γάλλων αιχμαλώτων του 1940 με Γάλλους εθελοντές εργάτες στην

Γερμανία. Αργότερα, η διάταξη θα γίνει υποχρεωτική, σαν αντικατάσταση της στρατιωτικής θητείας.

28 Ιουνίου

Η Βέρμαχτ ξεκινάει νέα θερινή εκστρατεία στην **Ρωσία**. Αυτή την φορά στόχος δεν είναι η Μόσχα, αλλά τα πετρέλαια του Καυκάσου.

30 Ιουνίου

Ιστορική πρώτη πτήση Ρώμη-Τόκιο. Ένα ειδικά διαμορφωμένο ιταλικό αεροπλάνο SM75 από την Ρώμη πετάει στην γερμανοκρατούμενη Ουκρανία. Από εκεί απογειώνεται το βράδυ με προορισμό το Τόκιο. Μετά από πτήση 28 ωρών και 6.000 χλμ πάνω από την σοβιετική Κεντρική Ασία, την Λίμνη Αράλη, Μπαλκάς και την έρημο Γκόμπι, προσγειώνεται στο Βαοτου της Εσωτερικής Μογγολίας που κατέχεται από τους Ιάπωνες. Από εκεί άλλα 2.700 χλμ για το Τόκιο. Το πενταμελές πλήρωμα μεταφέρει μυστικούς κώδικες και άλλα έγγραφα. Μετά από 15 ημέρες ακολουθεί την ίδια διαδρομή επιστροφής στην Ρώμη.

1η Ιουλίου

Μετά από οκτάμηνη πολιορκία οι Γερμανοί καταλαμβάνουν την Σεβαστούπολη στην **Κριμαία**. Ανατολικότερα, η Βέρμαχτ φτάνει στο Τερέκ, 120 χλμ από την Κασπία. Η Λουφτβάφφε βομβαρδίζει το λιμάνι του Αστραχάν στις εκβολές του Βόλγα στην Κασπία. Οι Γερμανοί καταλαμβάνουν τις πρώτες **πετρελαιοπηγές** στο Μαϊκόπ και το Κρασνοντάρ.

11 Ιουλίου 1942

Θεσσαλονίκη: Το “Μαύρο Σάββατο”. Οι Εβραίοι άντρες από 18-45 ετών συγκεντρώνονται στην Πλατεία Ελευθερίας για “καταγραφή” και εξευτελισμό από τους Γερμανούς.

Ιούλιος

Αίγυπτος: Αγγλικές αντεπιθέσεις στο Ελ Αλαμείν αποτυγχάνουν, αλλά προκαλούν απώλειες στους Γερμανο-Ιταλούς. Πρώτη συμμετοχή και μιας ελληνικής Ταξιαρχίας.

www.apan.gr

11-13 Αυγούστου

Επιχείρηση “*Pedestal*”. Οι Άγγλοι στέλνουν μια κρίσιμη νηοπομπή από το Γιβραλτάρ προς την **Μάλτα** με τεράστια ναυτική προστασία. 51 πολεμικά συνοδεύουν 16 κατάφορτα εμπορικά. Γερμανοί και Ιταλοί τους χτυπούν αδιακόπως από αέρα και θάλασσα. Βυθίζουν ένα αεροπλανοφόρο και άλλα τρία μεγάλα πολεμικά, και τα περισσότερα εμπορικά. Αλλά 5 φορηγά φτάνουν στην Βαλέττα, το ένα από αυτά πετρελαιοφόρο. Η Μάλτα σώζεται.

21 Αυγούστου

Η Βέρμαχτ φτάνει στον Καύκασο. Γερμανοί αλπινιστές, σε ένα ορειβατικό μάλλον παρά στρατιωτικό κατόρθωμα, ανεβαίνουν στην κορυφή Ελμπούρζ του βόρειου Καυκάσου (5.642 μ), κοντά στα σημερινά γεωργιανά σύνορα, και στήνουν την σημαία με τον αγκυλωτό σταυρό.

31 Αυγούστου-4
Σεπτεμβρίου 1942

Αίγυπτος: Μάχη της Άλαμ Χάλφα. Προσπάθεια του Ρόμμελ να διασπάσει την αγγλική άμυνα στο Ελ Αλαμείν αποτυγχάνει.

www.apan.gr

Σεπτέμβριος

Οι Γερμανοί περνούν τον Δον και φτάνουν στο **Στάλινγκραντ** επάνω στον Βόλγα. Οι Ρώσοι αμύνονται πεισματικά στην ερειπωμένη πόλη.

Στάλινγκραντ

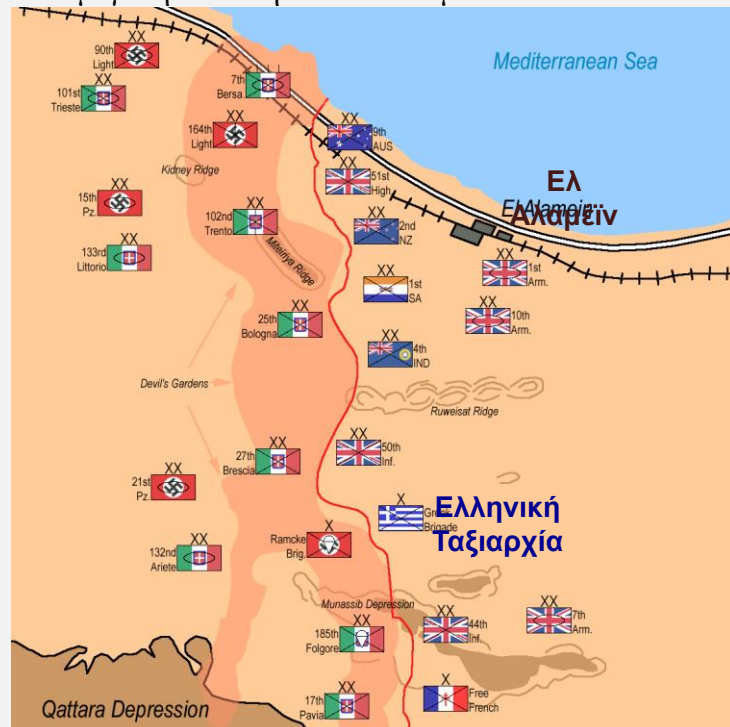

www.apan.gr

23 Οκτωβρίου

Ο νέος διοικητής της αγγλικής 8^{ης} Στρατιάς, ο Μοντγκόμερυ, έχοντας συγκεντρώσει μεγάλη υπεροπλία δυνάμεων, εξαπολύει μεγάλη επίθεση στο Ελ Αλαμείν.

Ελ Αλαμείν Οκτώβριος
1942

4 Νοεμβρίου

Οι Άγγλοι διασπών το μέτωπο στο Ελ Αλαμείν. Τέσσερις ιταλικές μεραρχίες καταστρέφονται. Το Άφρικα Κόρπς υποχωρεί καταδιωκόμενο προς τα δυτικά.

8 Νοεμβρίου

Μεγάλη Αγγλο-αμερικανική απόβαση στην Γαλλική Βόρεια Αφρική. Κατάληψη του Μαρόκου και της Αλγερίας, έλεγχος της Δυτικής Μεσογείου. Ο Πεταίν διατάσσει αντίσταση.

Αγγλο-αμερικανικός
αποβατικός στόλος προς
την βόρεια Αφρική

9 Νοεμβρίου

Οι Γερμανοί στέλνουν εσπευσμένα ενισχύσεις στην Τυνησία,

11 Νοεμβρίου

όπου καταλήγει και η υποχώρηση του Άφρικα Κόρπς από το Ελ Αλαμείν.

Ο Χίτλερ δίνει εντολή να καταληφθεί η Ελεύθερη Ζώνη της Γαλλίας του Βισύ. Όταν οι Γερμανοί φτάνουν στον ναύσταθμο της Τουλόν, ο γαλλικός στόλος **αυτοβυθίζεται**.

19-23 Νοεμβρίου

Μεγάλη **σοβιετική αντεπίθεση** βόρεια και νότια του Στάλινγκραντ. Στις 23 ο κλοιός κλείνει στο Καλάτς. Η 6η γερμανική στρατιά, 250.000 άνδρες είναι αποκλεισμένοι ανατολικά του ποταμού Δον (Ντον).

Το ρωσικό Μέτωπο
1942

Νοέμβριος-Ιανουάριος

Ο Γκαϊρινγκ υπόσχεται στον Χίτλερ ότι η Λουφτβάφφε θα ανεφοδιάζει την 6η στρατιά στο Στάλινγκραντ όλο τον χειμώνα. Στην πράξη ελάχιστες ποσότητες εφοδίων φτάνουν στους πολιορκημένους.

1943

14-24 Ιανουαρίου

Διάσκεψη Τσώρτσιλ και Ρούζβελτ στην Καζαμπλάνκα. Συμφωνούν η παράδοση της Γερμανίας να γίνει μόνο άνευ όρων. Κύριο θέμα το μέλλον της Γαλλίας. Ο Τσώρτσιλ επιμένει στην προώθηση του Ντε Γκώλ και στην επαναφορά της Γαλλίας σαν μεγάλη δύναμη της Ευρώπης. Ο γαλλικός στρατός της Αφρικής ξαναρχίζει τον πόλεμο κατά των Γερμανών.

2 Φεβρουαρίου

Ο στρατηγός Πάουλος παραδίδεται στους Σοβιετικούς στο Στάλινγκραντ μαζί με τα υπολείμματα της 6ης στρατιάς. Μια μεγάλη στιγμή για την ρωσική ιστορία. Και μια κρίσιμη καμπή για τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο.

- Μάρτιος
Όλη η γερμανική στρατιά στον Καύκασο υποχωρεί βιαστικά για να μην κυκλωθεί από την ρωσική προέλαση. Τα όνειρα για τα πετρέλαια απομακρύνονται. Σκληρές μάχες στην Τυνησία. Οι Σύμμαχοι πλησιάζουν από ανατολικά και δυτικά.
- 15 Μαρτίου 1943
Το πρώτο τρένο με Εβραίους αναχωρεί από την Θεσσαλονίκη για το Άουσβιτς. Το τελευταίο θα φύγει στις 7 Αυγούστου.
- 18-19 Απριλίου
Εκατόμβη γερμανικών αεροπλάνων που επιχειρούν να ενισχύσουν την Τυνησία από την Σικελία. Η συμμαχική αεροπορία κυρίαρχη στην Μεσόγειο.
- 13 Μαΐου
Τα τελευταία ιταλο-γερμανικά στρατεύματα της Αφρικής παραδίδονται στην Τύνιδα.
- 15 Μαΐου
Ρωσία: **Διάλυση της Κομιντέρν.** Κίνηση καλής θελήσεως από τον Στάλιν προς τους Δυτικούς Συμμάχους.
- 11 Ιουνίου
Η ιταλική φρουρά στην οχυρωμένη νήσο Παντελλαρία παραδίδεται στους Συμμάχους.
- 18 Ιουνίου
Στην Αθήνα απόστρατοι βενιζελικοί αξιωματικοί (Θ. Πάγκαλος, Στ. Γονατάς) φοβούμενοι την επέκταση της δράσης του ΕΛΑΣ στην ύπαιθρο προτείνουν την ίδρυση **Ταγμάτων Ευζώνων (Ασφαλείας)** για την τήρηση της ασφάλειας στην ύπαιθρο και την αποτροπή της επανόδου του βασιλιά. Η κατοχική κυβέρνηση Ράλλη στην Αθήνα περνάει τον σχετικό νόμο. Οι “Γερμανοτσολιάδες”.
- 5-12 Ιουλίου
Μεγάλη γερμανική επίθεση στο Κουρσκ στον κεντρικό τομέα του ρωσικού μετώπου, αποτυγχάνει με μεγάλες απώλειες. Η πρωτοβουλία στο ρωσικό μέτωπο από εδώ και πέρα περνάει οριστικά στους σοβιετικούς.

www.apan.gr

www.apan.gr

10 Ιουλίου

Απόβαση των Αγγλοαμερικανών στην **Σικελία**. Οι Γερμανοί στέλνουν επίλεκτες μονάδες στην Ιταλία και τα Βαλκάνια για να ενισχύσουν (και να επιτηρούν) τις ιταλικές δυνάμεις. Ο Μουσσολίνι διστάζει να πει στον Χίτλερ ότι όλοι οι στρατηγοί του ζητούν να σταματήσει τον πόλεμο.

Γερμανικά τάνκς στην Ρόδο

25 Ιουλίου 1943

Πραξικόπημα στην Ρώμη. Ο Μουσσολίνι ανατρέπεται και συλλαμβάνεται. Νέος κυβερνήτης ο στρατηγός Μπαντόλιο, που ανακοινώνει ότι ο πόλεμος συνεχίζεται κανονικά. Ο Χίτλερ δίνει εντολές στην Βέρμαχτ να είναι έτοιμη για το ενδεχόμενο της αποσκίρτησης της Ιταλίας. Ενισχύονται οι γερμανικές δυνάμεις στην Ελλάδα. Στην **Ρόδο** φτάνει μια τεθωρακισμένη μεραρχία (Sturmdivision Rhodos).

Ιούλιος

Οι Γερμανοί, για να εξοικονομήσουν στρατεύματα, επιτρέπουν την **επέκταση της βουλγαρικής ζώνης** κατοχής στην ελληνική Μακεδονία, στην γιουγκοσλαβική Μακεδονία και στην Σερβία. **Στην Ελλάδα η βουλγαρική ζώνη επεκτείνεται δυτικά μέχρι τον Αξιό**, (αλλά χωρίς την πόλη της Θεσσαλονίκης). Περιστασιακά βουλγαρικά στρατεύματα και ένοπλες ομάδες επιχειρούν και ακόμη δυτικότερα στην Κεντρική Μακεδονία.

Σε αντίδραση μεγάλα συλλαλητήρια διαμαρτυρίας οργανώνονται σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη

1η Αυγούστου

Μεγάλη επιδρομή της αμερικανικής αεροπορίας για βομβαρδισμό των διυλιστηρίων του **Πλοέστι** στην Ρουμανία, που είναι η βασική πηγή καυσίμων της Γερμανίας και έχει ισχυρότατη αντιαεροπορική άμυνα. 178 βαριά βομβαρδιστικά από βάσεις στην Βεγγάζη της Λιβύης. Τα 53 δεν θα γυρίσουν στην βάση τους.

Αύγουστος 1943

Σφοδροί συμμαχικοί αεροπορικοί βομβαρδισμοί στην **Ιταλία**. Νάπολη, Ρώμη, Μιλάνο, Τορίνο, Γένοβα, αεροδρόμια, λιμάνια σιδηρόδρομοι.

- 28 Αυγούστου Ο τσάρος Μπόρις της Βουλγαρίας πεθαίνει ξαφνικά από καρδιακή προσβολή. Ο γιός του Συμεών είναι 6 ετών. Την αντιβασιλεία αναλαμβάνει ο αδελφός του Κύριλλος.
- 3 Σεπτεμβρίου Ιταλία. Η κυβέρνηση Μπαντόλιο υπογράφει μυστική συμφωνία παράδοσης με τους Αγγλο-αμερικανούς.
- Βρετανικές δυνάμεις περνούν το Στενό της Μεσσήνης και αποβιβάζονται στην Καλαβρία.
- 8 Σεπτεμβρίου Ο Αϊζενχάουερ ανακοινώνει την **ιταλική συνθηκολόγηση**. Συμμαχικές δυνάμεις αποβιβάζονται στο Σαλέρνο και τον Τάραντα. Γερμανικές δυνάμεις καταλαμβάνουν την Ρώμη, και αφοπλίζουν τον ιταλικό στρατό, στην Ιταλία, την Γαλλία και τα Βαλκάνια.
- Ο βασιλιάς και η κυβέρνηση καταφεύγουν στο Μπρίντιζι, όπου συναντούν τους Άγγλους.
- 8-11 Σεπτεμβρίου 1943 **Δωδεκάνησα:** Η ιταλική φρουρά του Καστελλορίζου παραδίδεται σε ένα αγγλικό απόσπασμα.
Ρόδος: Μια βρετανική ομάδα με επικεφαλής τον λόρδο Jellicoe πέφτει με αλεξιπτωτα στην Ρόδο για να πείσει τον Ιταλό διοικητή να παραδώσει το νησί στους Συμμάχους. Αλλά οι Γερμανοί τους προλαβαίνουν. Η επιτόπου γερμανική μεραρχία με 7.500 άνδρες επιτίθεται την ίδια μέρα στους 40.000 Ιταλούς της Ρόδου και στις 11 Σεπτεμβρίου τους αναγκάζουν να παραδοθούν.
-
- Οι Γερμανοί αφοπλίζουν τους Ιταλούς στην Ελλάδα**
- 10 Σεπτεμβρίου Ο ιταλικός στόλος εγκαταλείπει τα λιμάνια του και καταπλέει στην Μάλτα. Καθοδόν η Λουφτβάφφε βομβαρδίζει και βυθίζει το θωρηκτό *Roma*.
- 12 Σεπτεμβρίου Γερμανοί αλεξιπτωτιστές-κομάντος ελευθερώνουν τον Μουσσολίνι και τον μεταφέρουν στο Μόναχο.
- 14 Σεπτεμβρίου Το ελληνικό υποβρύχιο *Κατσώνης* εμβολίζεται και βυθίζεται από γερμανικό περιπολικό έξω από την Σκιάθο.
- 14-26 Σεπτεμβρίου **Επτάνησα:** Η 33η ιταλική μεραρχία **Aqui** στην Κεφαλονιά, αρνείται να αφοπλιστεί και αποκρούει τους Γερμανούς με τα

όπλα. Στις 22, έχοντας μείνει από πυρομαχικά, παραδίδεται στους Γερμανούς. Τις επόμενες ημέρες η Βέρμαχτ θα εκτελέσει 5.155 Ιταλούς στρατιώτες και αξιωματικούς στην Κεφαλονιά.

21 Σεπτεμβρίου

Δωδεκάνησα: Αγγλική απόβαση σε **Κω, Λέρο και Σάμο**. Στόχος η κατάληψη των νησιών από τις ιταλικές φρουρές, πριν από την άφιξη των Γερμανών. Άμεση γερμανική αντίδραση από Ρόδο και Κρήτη. Πρώτος στόχος η Κως με το μοναδικό (μικρό) αεροδρόμιο στα χέρια των Άγγλων. Σε τρεις ημέρες οι Άγγλοι παραδίδονται. Η Λέρος θα κρατήσει μέχρι τον Νοέμβριο.

Η Μάχη για το Αιγαίο το 1943

26 Σεπτεμβρίου

Το ελληνικό αντιτορπιλικό **Βασίλισσα Όλγα** βυθίζεται στο Λακκί της Λέρου από γερμανικά αεροπλάνα. Μαζί του βυθίζεται και το αγγλικό *Intrepid*.

Σεπτέμβριος

Με την ιταλική συνθηκολόγηση, οι αντιστασιακές οργανώσεις στα Βαλκάνια αποπλίζουν πολλές από τις ιταλικές μονάδες. Καθώς οι κομμουνιστικές οργανώσεις είναι οι μεγαλύτερες στην Γιουγκοσλαβία, την Ελλάδα και την Αλβανία, το μεγαλύτερο μέρος του ιταλικού οπλισμού περνάει σε αυτές. Στην Λάρισα η 24^η ιταλική μεραρχία πεζικού *Pinerolo* παραδίδεται ολόκληρη με τον οπλισμό της στον ΕΛΑΣ. Μαζί με τα λάφυρα είναι και 800 εξαιρετικά άλογα ιππασίας του 6^{ου} συντάγματος ιππικού *Lancieri di Aosta*. Με αυτά θα δημιουργηθεί η Ταξιαρχία Ιππικού του ΕΛΑΣ (με διοικητή τον καπετάν Δ. Μπουκουβάλα)

27 Σεπτεμβρίου

Ο Μουσολίνι ιδρύει στην βόρεια Ιταλία την “Ιταλική Κοινωνική Δημοκρατία”, **Repubblica Sociale Italiana**, συνέχεια του φασιστικού καθεστώτος χωρίς την μοναρχία. Στην πράξη τον έλεγχο έχουν οι Γερμανοί.

13 Οκτωβρίου 1943

Η ιταλική μοναρχική κυβέρνηση από το Μπρίντιζι κηρύσσει τον πόλεμο στην Γερμανία. Η Ιταλία διχάζεται. Οι Γερμανοί σταθεροποιούν το μέτωπο στην Ιταλία συγκρατώντας τις Συμμαχικές δυνάμεις σε μια γραμμή με βάση το ιστορικό μοναστήρι του Μόντε Κασσίνο, λίκνο των Βενεδικτίνων μοναχών.

Οκτώβριος

Ελλάδα: Αρχίζει εμφύλιος πόλεμος μεταξύ ΕΑΜ και ΕΔΕΣ

31 Οκτωβρίου

Αιγαίο: Ο ελληνικός **Ιερός Λόχος** αποβιβάζεται με αλεξίπτωτα και με καΐκια στην **Σάμο**. Με αλεξίπτωτο πέφτει και ο διοικητής του Ιερού Λόχου, Χρ. Τσιγάντες, αν και δεν είχε κάνει εκπαίδευση αλεξιπτωτιστού.

Αλεξιπτωτιστές του
Ιερού Λόχου

12 Νοεμβρίου

Δωδεκάνησα: δύο μήνες σχεδόν μετά την κατάληψη της Κω, και αφού οι Άγγλοι είχαν βυθίσει έναν πρώτο γερμανικό στολίσκο έξω από την **Λέρο**, οι Γερμανοί τελικά συγκεντρώνουν δυνάμεις και αποβιβάζονται στο νησί. Μετά από σκληρό αγώνα στις 16 οι Άγγλοι παραδίδονται.

19 Νοεμβρίου

Οι Σύμμαχοι εκκενώνουν την Σάμο. Οι Γερμανοί φτάνουν στις 22. Μόνο το Καστελλόριζο μένει σε συμμαχικά χέρια.

28 Νοεμβρίου

Διάσκεψη των Τριών Μεγάλων στην **Τεχεράνη**. Στάλιν, Ρούζβελτ, Τσόρτσιλ.

Τεχεράνη 1943

1944

29 Φεβρουαρίου

Ελλάδα: Προσωρινή ανακωχή μεταξύ ΕΛΑΣ-ΕΔΕΣ.
Συμφωνία της Πλάκας (τοποθεσία έξω από τα Τρίκαλα).

10 Μαρτίου 1944

Σχηματισμός στην **Βίνιανη Ευρυτανίας της ΠΕΕΑ** (Πολιτική Επιτροπή Εθνικής Απελευθέρωσης). Με πρωτοβουλία του ΕΑΜ αλλά με συμμετοχή κεντρώων και σοσιαλιστικών κομμάτων. Στο πρότυπο των προπολεμικών **Λαϊκών Μετώπων**. Η **“Κυβέρνηση του Βουνού”** αποτελεί πρόκληση για την εξόριστη κυβέρνηση του Καΐρου.

25 Μαρτίου

Εκτόπιση των Ρωμανιωτών Εβραίων των Ιωαννίνων. Ανήμερα της εθνικής εορτής. Καθώς τα Γιάννενα δεν έχουν σιδηρόδρομο, μεταφέρθηκαν με φορτηγά πάνω από την Πίνδο στην Λάρισα από όπου μπήκαν στο τραίνο για το Αουσβιτς.

4-30 Απριλίου

Με την είδηση του σχηματισμού της ΠΕΕΑ ξεσπούν **στασιαστικά κινήματα** στις ελληνικές ένοπλες δυνάμεις **στην Μέση Ανατολή**. Επιτροπές στρατιωτών και ναυτών ζητούν την συμμετοχή της ΠΕΕΑ στην εξόριστη ελληνική κυβέρνηση του Καΐρου. Οι Βρετανοί αντιδρούν αυστηρά. Οι μονάδες διαλύονται. Τα πλοία ακινητοποιούνται. **Πάνω από 10.000 Έλληνες κλείνονται σε στρατόπεδα αιχμαλώτων στην Αιθιοπία και στην Λιβύη.**

- 17 Απριλίου Ο ΕΛΑΣ επιτίθεται και διαλύει την αντιστασιακή οργάνωση **ΕΚΚΑ**. Ο αρχηγός της Δημ. Ψαρρός, παλιός βενιζελικός αξιωματικός, συλλαμβάνεται και εκτελείται.
- 27 Απριλίου 1944 Πρωθυπουργός της εξόριστης ελληνικής κυβέρνησης του Καΐρου αναλαμβάνει ο **Γεώργιος Παπανδρέου**.
- 11-17 Μαΐου Οι Σύμμαχοι διασπούν την γερμανική άμυνα στο Μόντε Κασσίνο, και προελαύνουν στην πεδιάδα του Λατίου.
- 17-20 Μαΐου Ο Παπανδρέου καλεί σε διάσκεψη εκπροσώπους των ελληνικών κομμάτων και αντιστασιακών οργανώσεων, σε ένα ξενοδοχείο έξω από την Βηρυτό. Η “**Διάσκεψη του Λιβάνου**”. Ο πρόεδρος της ΠΕΕΑ Αλ. Σβώλος πείθει όλους τους παρόντες να δεχθούν να συμμετέχουν σε μια κυβέρνηση εθνικής ενότητας.
- 31 Μαΐου Μετά από μια εκκαθάριση των ελληνικών ένοπλων δυνάμεων, συγκροτείται στην Ανσαρίγια του Λιβάνου η **III Ελληνική Ορεινή Ταξιαρχία**, από στρατιώτες και αξιωματικούς, έμπιστους στους Άγγλους και την εξόριστη ελληνική κυβέρνηση. Διοικητής ο συνταγματάρχης Θρ. Τσακαλώτος.
- 4 Ιουνίου Οι Αμερικανοί μπαίνουν στην Ρώμη.
- 6 Ιουνίου 1944** **Απόβαση στην Νορμανδία (D Day)**

www.apan.gr

- 1-22 Ιουλίου Οικονομική Διάσκεψη στο **Μπρέτον Γούντς** (Bretton Woods) Νέο Χάμσάϊρ, ΗΠΑ. Δημιουργία του διεθνούς μεταπολεμικού νομισματικού και οικονομικού συστήματος. Ίδρυση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και της

	Διεθνούς Τράπεζας. Θεσμοθέτηση του δολαρίου ως το νόμισμα διεθνών συναλλαγών.
23-24 Ιουνίου	Γενική σοβιετική επίθεση στην Λευκορωσία και τις Βαλτικές χώρες. Το Κέντρο του γερμανικού μετώπου καταρρέει. Ο πόλεμος μεταφέρεται έξω από την Ρωσία. Οι Ρώσοι φτάνουν στον Βιστούλα .
20 Ιουλίου	Αποτυχημένη απόπειρα δολοφονίας του Χίτλερ από ομάδα αξιωματικών που θέλουν να σταματήσουν τον πόλεμο.
25-26 Ιουλίου	Άφιξη σοβιετικής στρατιωτικής αποστολής στην Ελλάδα υπό τον συνταγματάρχη Γκριγκόρι Ποπόφ. Πείθει το ΚΚΕ να συμμετέχει στην εξόριστη κυβέρνηση.
1 Αυγούστου-2 Οκτωβρίου 1944	Εξέγερση της Βαρσοβίας . Με τους Ρώσους στα προάστια, η εξέγερση του πολωνικού Στρατού της Πατρίδας (Armia Krajowa) αναμενόταν να συμπέσει με (και να προλάβει) την είσοδο του Ερυθρού Στρατού στην πρωτεύουσα. Αλλά οι σοβιετικοί σταματούν τις επιχειρήσεις, για «ανασυγκρότηση» δίνοντας χρόνο στους Γερμανούς να συντρίψουν την εξέγερση, να εξοντώσουν τους ατίθασους αντιστασιακούς και να ισοπεδώσουν την Βαρσοβία.
2 Αυγούστου	Η Τουρκία διακόπτει διπλωματικές σχέσεις με την Γερμανία.
19 Αυγούστου	Εξέγερση στο Παρίσι με πρωτοκαθεδρία του Κομμουνιστικού Κόμματος
25 Αυγούστου	Ο Γερμανός στρατιωτικός διοικητής του Παρισιού von Choltitz δεν εκτελεί τις διαταγές του Χίτλερ για ανατίναξη των θρησκευτικών και ιστορικών μνημείων. Το Παρίσι σώζεται και ελευθερώνεται από αμερικανικές και γαλλικές δυνάμεις.
25-31 Αυγούστου	Οι Ρώσοι περνούν τον Δνείστερο, καταλαμβάνουν την Βεσσαραβία και εισβάλλουν στην Μολδαβία. Ο βασιλιάς της Ρουμανίας Μιχαήλ συλλαμβάνει τον Αντονέσκου και κηρύσσει τον πόλεμο στην Γερμανία. Οι Ρουμάνοι δεν μάχονται πουθενά. Οι Ρώσοι φτάνουν στο Πλοέστι, στην Βλαχία, με τα κοιτάσματα πετρελαίου. Αποβιβάζονται στην Κωνσταντία, κατακτούν την Δοβρουτσά, μπαίνουν στο Βουκουρέστι και συναντούν τους παρτιζάνους του Τίτο στο Τούρνου-Σεβερίν στον Δούναβη.

Σοβιετικά τάνκς στο
Βουκουρέστι

25 Αυγούστου

Η Φινλανδία ζητάει ανακωχή από τους Σοβιετικούς.

Τέλη Αυγούστου 1944

Οι Γερμανοί αρχίζουν την αποχώρηση από την νότια Πελοπόννησο.

1-30 Σεπτεμβρίου

Η **Βουλγαρία** δηλώνει ότι είναι ουδέτερη στον γερμανο-σοβιετικό πόλεμο (ενώ βρίσκεται σε πόλεμο με Αγγλία-ΗΠΑ), αλλά αυτό δεν την σώζει. Η ΕΣΣΔ κηρύσσει τον πόλεμο και εισβάλλει αμέσως. Οι Ρώσοι παίρνουν χωρίς αντίσταση την Βάρνα και το Μπουργκάς. Η Βουλγαρία ζητάει ανακωχή.

9 Σεπτεμβρίου

Βουλγαρία: Πραξικόπημα ανατρέπει την κυβέρνηση Μουράβιεφ. Κυβέρνηση Πατριωτικού Μετώπου υπό τον Κίμον Γκεοργκίεφ (κομμουνιστές). Η Βουλγαρία κηρύσσει τον πόλεμο στην Γερμανία. Αλλά τα βουλγαρικά στρατεύματα παραμένουν σε κατοχή των “**νέων χωρών**” της Ανατολικής Μακεδονίας και Δυτικής Θράκης. Μόνο στην γιουγκοσλαβική Μακεδονία, καθώς αρχίζει εκεί η γερμανική υποχώρηση από την Ελλάδα, οι Βούλγαροι υποχωρούν στην παλαιά Βουλγαρία.

15 Σεπτεμβρίου

Οι Ρώσοι μπαίνουν στην Σόφια.

Οι Βρετανοί φοβούνται ότι η σοβιετική προέλαση θα συνεχίσει στα βουλγαροκρατούμενα εδάφη των “**νέων χωρών**” της Ανατολικής Μακεδονίας-Δυτ. Θράκης και ίσως σε όλη την Ελλάδα. Η νέα βουλγαρική κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι καθώς τώρα είναι με το μέρος των Συμμάχων, τα βουλγαρικά στρατεύματα είναι συμμαχικά. Τίθενται στις διαταγές του σοβιετικού στρατηγού Τολμπούχιν για να βοηθήσουν να εκδιώξουν τους Γερμανούς από τα Βαλκάνια.

Βούλγαροι αξιωματικοί
στο λιμάνι της Καβάλας

Ο Τσώρτσιλ (και ο Παπανδρέου) το τελευταίο πράγμα που θέλουν είναι να απελευθερωθεί η Ελλάδα από βουλγαρικά στρατεύματα.

Ο Τσώρτσιλ πάει με τον Ήντεν (υπ. Εξωτ.) στην Μόσχα.

8-15 Σεπτεμβρίου 1944

Ο **ΕΛΑΣ** επιτίθεται στον **Μελιγαλά**, έδρα του Τάγματος Ασφαλείας Καλαμών. Μετά από τριήμερη σκληρή μάχη, αιχμαλωτίζει την φρουρά και τους εκτελεί όλους. Οι στατιστικές αναφέρουν από 700 έως 1.800 άτομα.

13-21 Σεπτεμβρίου

Μάχη του **Ρίμνι**. Η ΙΙΙ Ελληνική Ορεινή Ταξιαρχία παίρνει το βάπτισμα του πυρός και καταλαμβάνει την ιταλική πόλη.

26 Σεπτεμβρίου

Συμφωνία της Καζέρτας. Εκπρόσωποι των αντιστασιακών οργανώσεων ΕΛΑΣ και ΕΔΕΣ συμφωνούν να υπαχθούν κάτω από τις εντολές της κυβέρνησης εθνικής ενότητας, και του Άγγλου στρατηγού Ρ. Σκόμπυ. Τα Τάγματα Ασφαλείας χαρακτηρίζονται εχθρικοί σχηματισμοί και καλούνται να παραδοθούν.

9 Οκτωβρίου

Συνάντηση Τσώρτσιλ-Στάλιν στην Μόσχα. Η **“Συμφωνία των Ποσοστών”**. Ο Στάλιν εγγυάται την μη ανάμιξη των Σοβιετικών στην Ελλάδα.

10 Οκτωβρίου

Μόσχα: Ο Ήντεν τονίζει επιτακτικά στον Μολότοφ, ότι δεν θα υπογραφεί καμμία ανακωχή με την Βουλγαρία, όσο ο στρατός της είναι ακόμα στην ελληνική Μακεδονία και Θράκη. Ο Μολότοφ απολογείται ότι σε αυτό δεν εμπλέκονται σοβιετικά στρατεύματα. Την επομένη, η βουλγαρική κυβέρνηση παίρνει εντολή να αποσύρει όλον τον στρατό της εντός 15 ημερών σαν προαπαιτούμενο για την υπογραφή ανακωχής.

Τις μεγαλύτερες δυσκολίες τις προκαλούν οι Αμερικανοί που δεν ξέρουν για τα ποσοστά.

12 Οκτωβρίου 1944

Αθήνα: Οι Γερμανοί φεύγουν.

Οι γερμανικές δυνάμεις στην Κρήτη και κάποια μικρά νησιά (Μήλο, Κάρπαθο) δεν έχουν πλωτά μέσα για να φύγουν. Θα παραμείνουν οχυρωμένοι μέχρι την τελική παράδοση της Γερμανίας **τον επόμενο Μάιο**.

14 Οκτωβρίου

Αγγλικές προφυλακές φτάνουν στην Αθήνα.

Οκτώβριος

Οι Γερμανοί αρχίζουν την εφαρμογή σχεδίου για την απομάκρυνση των γερμανικών πληθυσμών από τα εδάφη της Ανατολικής Πρωσίας και Βαλτικής όπου πλησιάζουν τα σοβιετικά στρατεύματα. Μαζί με τα ζώα τους, αγροτικά μηχανήματα κλπ.

16 Οκτωβρίου

Τα **σοβιετικά στρατεύματα** μπαίνουν για πρώτη φορά σε γερμανικό έδαφος στο Gumbinnen (σημ. Gusev, Ρωσία) της Ανατολικής Πρωσίας. Η σοβιετική προπαγάνδα προτρέπει σε εκδικητική συμπεριφορά. Αναφορές για μαζικούς βιασμούς, λεηλασίες και εκτελέσεις αμάχων.

17 Οκτωβρίου

Οι Βούλγαροι καταλαμβάνουν την Νις στην Σερβία.

18 Οκτωβρίου

Ο Γ. Παπανδρέου με την κυβέρνηση φτάνει στην Αθήνα. Δοξολογία στην Μητρόπολη. Λόγος στην πλατεία Συντάγματος.

20 Οκτωβρίου

Οι παρτιζάνοι του **Τίτο** μαζί με σοβιετικά στρατεύματα απελευθερώνουν το Βελιγράδι.

28 Οκτωβρίου

Υπογράφεται ανακωχή μεταξύ της Βουλγαρίας και των Συμμάχων. Η Βουλγαρία απεμπολεί κάθε διεκδίκηση για ελληνικά και γιουγκοσλαβικά εδάφη. Αλλά κρατάει την (πρώην ρουμανική) Νότιο Δοβρουτσά.

Βούλγαροι έποικοι και εντόπιοι σλαβόφωνοι (συνολικά 90.000;) της Αν. Μακεδονίας και Δυτ. Θράκης αναχωρούν στην Βουλγαρία.

29 Οκτωβρίου 1944

Οι Γερμανοί εκκενώνουν την Θεσσαλονίκη.

4 Νοεμβρίου

Μάχη του **Κιλκίς**. Μετά την αποχώρηση των Γερμανών, συγκεντρώνονται στο Κιλκίς Τάγματα Ασφαλείας της Μακεδονίας, εθνικιστικές οργανώσεις (με μεγάλο ποσοστό τουρκόφωνων Ποντίων), αντικομμουνιστικές ομάδες και εγκληματικές συμμορίες μαζί με αμάχους από τα γύρω χωριά. Τους επιτίθενται τρεις μεραρχίες του ΕΛΑΣ που, μετά από ολόήμερες οδομαχίες, κατακτούν την πόλη. Ακολουθούν μαζικές εκτελέσεις.

9 Νοεμβρίου

Η ΙΙΙ Ελληνική Ορεινή Ταξιαρχία “Ρίμινι” φτάνει στην Αθήνα από την Ιταλία.

9 Νοεμβρίου

Τρίτη επανεκλογή του Ρούζβελτ στην προεδρία των ΗΠΑ.

14 Νοεμβρίου

Οι Γερμανοί εκκενώνουν τα Σκόπια.

28 Νοεμβρίου

Κυβέρνηση **Ενβέρ Χότζα** στα Τίρανα.

1 Δεκεμβρίου

Μετά από διαφωνίες σχετικά με την οργάνωση του νέου ελληνικού στρατού, ο Σκόμπυ διατάζει την **αποστράτευση του ΕΛΑΣ**. Οι Εαμικοί υπουργοί παραιτούνται.

3 Δεκεμβρίου

Το μοιραίο συλλαλητήριο του ΕΑΜ στο Σύνταγμα. Οι αστυνομικοί ανοίγουν πυρ. Δεκαέξη νεκροί. **Τα Δεκεμβριανά.**

4 Δεκεμβρίου

Ο ΕΛΑΣ της Αθήνας, κάτω από την ηγεσία του Γ. Σιάντου, επιτίθεται στα αστυνομικά τμήματα. **Εμφύλιος πόλεμος μέσα στον Παγκόσμιο πόλεμο.**

6 Δεκεμβρίου 1944

Οι Άγγλοι, αν και αρχικά αιφνιδιάζονται, επεμβαίνουν δυναμικά στις μάχες της Αθήνας. 12.000 έγκλειστα μέλη των Ταγμάτων Ασφαλείας στο Γουδί και στις Σπέτσες, εξοπλίζονται και επιστρατεύονται σε Τάγματα Εθνοφυλακής.

7 Δεκεμβρίου

Επίθεση του ΕΛΑΣ υπό τους Άρη Βελουχιώτη και Στ. Σαράφη στον ΕΔΕΣ στην Ήπειρο. Ο ΕΔΕΣ υποχωρεί στην Κέρκυρα.

13 Δεκεμβρίου

Ο Τίτο αναγγέλλει ότι η Γιουγκοσλαβία γίνεται ομοσπονδιακό κράτος από 6 δημοκρατίες. (μια απ' αυτές η **Μακεδονία**)

16 Δεκεμβρίου 1944-25
Ιανουαρίου 1945

Μάχη των Αρδεννών. Μαζική γερμανική επίθεση επτά τεθωρακισμένων μεραρχιών (1.400 άρματα), αιφνιδιάζει τους Αγγλο-αμερικανούς. Ο Χίτλερ θέλει να επαναλάβει τον θρίαμβο του 1940, πάλι μέσα από τις δασωμένες Αρδέννες. Τώρα: στόχος το λιμάνι της Αμβέρσας και η αποκοπή του εχθρικού μετώπου στα δύο. Αλλά το 1944 δεν είναι 1940. Οι Σύμμαχοι γρήγορα αντιδρούν και η γερμανική προέλαση ανακόπτεται. Σε ένα μήνα οι γραμμές θα έρθουν πάλι στην ίδια θέση.

25 Δεκεμβρίου 1944

Ανήμερα Χριστούγεννα ο Τσώρτσιλ φτάνει στην Αθήνα μαζί με τον Ήντεν. Ενώ μαίνεται η μάχη στις Αρδέννες.

27 Δεκεμβρίου

Με ενισχυμένη δύναμη σχεδόν 100.000 ανδρών, με αεροπορία και τανκς, αρχίζει γενική επίθεση των Άγγλων και των κυβερνητικών στην Αθήνα.

Το κέντρο καταλαμβάνεται. 7.500 αιχμάλωτοι των Άγγλων μεταφέρονται σε στρατόπεδα στην Αφρική.

1945

6 Ιανουαρίου

Ο **ΕΛΑΣ** εκκενώνει τον Πειραιά και την Αθήνα. Μαζί του παίρνει περί τους **10.000 ομήρους** σε μια δύσκολη χειμωνιάτικη υποχώρηση μέχρι την Θήβα. Πολλοί δεν θα ξαναγυρίσουν.

Ο **ΕΛΑΣ** έχει πιάσει και συνολικά 1.100 Άγγλους αιχμαλώ-

- τους, σε όλη την Ελλάδα, που θα τους ελευθερώσει τον Φεβρουάριο.
- 14 Ιανουαρίου 1945 Υπογράφεται ανακωχή. Ο ΕΛΑΣ θα εκκενώσει την Θεσσαλονίκη και Πάτρα, και θα αποστρατεύσει τις δυνάμεις του στην Πελοπόννησο.
- 1 Φεβρουαρίου Βουλγαρία: Ο αντιβασιλιάς Κύριλλος, ο πρώην πρωθυπουργός Νικόλα Φίλωφ, 22 πρώην υπουργοί και 67 βουλευτές, συλλαμβάνονται, περνούν λαϊκό δικαστήριο για εγκλήματα πολέμου και τουφεκίζονται το ίδιο βράδυ. Τους επόμενους μήνες θα εξαπολυθεί γενικός διωγμός κατά αστών επαγγελματιών, επιχειρηματιών, τραπεζιτών, αξιωματικών και λοιπών “αντιδραστικών”.
- 4-12 Φεβρουαρίου **Διάσκεψη της Γιάλτας** στην Κριμαία. Συνάντηση κορυφής για την αναδιοργάνωση της μεταπολεμικής Ευρώπης. Ρούζβελτ, Τσώρτσιλ και Στάλιν. Αν και ο Τσώρτσιλ τον θέλει, ο Ντε Γκώλ δεν προσκαλείται. Ο Ρούζβελτ θέλει διακαώς σοβιετική συμμετοχή στην επικείμενη εισβολή στην Ιαπωνία. Και σοβιετική συμμετοχή στα Ηνωμένα Έθνη. Ο Τσώρτσιλ θέλει ελεύθερες εκλογές στην Αν. Ευρώπη, ιδίως στην Πολωνία. Ο Στάλιν θέλει μια ζώνη ασφαλείας γύρω από την ΕΣΣΔ.

- 12 Φεβρουαρίου 1945 **Συμφωνία της Βάρκιζας**. Αφοπλισμός και αποστράτευση ανταρτών, δημιουργία εθνικού στρατού, αμνηστία πολιτικών αδικημάτων, τιμωρία δοσιλόγων, δημοψήφισμα για την βασιλεία.

www.apan.gr

- 13-14 Φεβρουαρίου Σφοδρότατος αεροπορικός **βομβαρδισμός της Δρέσδης**, ιστορικής πρωτεύουσας της Σαξωνίας, στην ανατολική

Γερμανία. Βρετανοί την νύχτα και Αμερικανοί την ημέρα βομβαρδίζουν επί τριήμερο. Αρχικά με εκρηκτικές βόμβες (για να σπάσουν τα τζάμια) και μετά με εμπρηστικές για να διαδοθεί η πυρκαγιά. Προκαλείται πύρινη θύελλα, με άνω των 25.000 νεκρούς. Χωρίς κάποιο προφανές στρατιωτικό αντίκρισμα. Η χιτλερική προπαγάνδα μιλάει για τρομοκρατικούς βομβαρδισμούς.

Δρέσδη
Φεβρουάριος 1945

- 19 Φεβρουαρίου Απόβαση των Αμερικανών στην νήσο **ΊβοΖιμα** στον Ειρηνικό. Κατάκτηση μετά από 5 εβδομάδες τρομακτικών απωλειών. Από τους 21.000 Ιάπωνες συλλαμβάνονται 216 αιχμάλωτοι (1%).
- 23 Φεβρουαρίου Η Τουρκία κηρύσσει τον πόλεμο στην Γερμανία
- 6 Μαρτίου Ρουμανία: μαζικά συλλαλητήρια των κομμουνιστών. Με πίεση των σοβιετικών στρατιωτικών αρχών ορίζεται νέα κυβέρνηση υπό τον Δρ. Π. Γκρόζα, που στην πράξη ελέγχεται από τους κομμουνιστές.
- 9-10 Μαρτίου Αεροπορικός **βομβαρδισμός του Τόκιο**. 334 αμερικανικά βομβαρδιστικά ρίχνουν 1,665 τόννους εμπρηστικών βομβών στο πυκνοκατοικημένο κέντρο της ιαπωνικής πρωτεύουσας. Τα γιαπωνέζικα σπίτια από ξύλο και χαρτί γίνονται παρανάλωμα του πυρός. 100.000 νεκροί. Η φονικότερη αεροπορική επιδρομή στην ιστορία.
- 1 Απριλίου Αμερικανική απόβαση στην **Οκινάβα**, 500 χμ νότια από τα μητροπολιτικά ιαπωνικά νησιά. Φονικότατες μάχες δίνουν μια πρόγευση του τί περιμένει τους Αμερικανούς στην επικείμενη απόβαση στην Ιαπωνία. Στην αμερικανική αεροπορική υπεροπλία οι Ιάπωνες απαντούν με σμήνη **καμικάζι**, που είναι εξαιρετικά δύσκολο να αντιμετωπιστούν.

www.apan.gr

12 Απριλίου 1945 Θάνατος του Ρούζβελτ. Πρόεδρος ο Χάρρυ Τρούμαν.

16 Απριλίου

Αρχίζει η **Μάχη του Βερολίνου**. Δύο σοβιετικά μέτωπα (στρατιές) του Ζούκοφ από ανατολικά και του Κόνιεφ από νότια συγκλίνουν προς την πρωτεύουσα του Ράιχ. Οι μάχες είναι βιαιότατες και πολύνεκρες.

25 Απριλίου

Ρωσικά και αμερικανικά στρατεύματα συναντώνται στο Τόργκαου, επάνω στον Έλβα, νότια του Βερολίνου.

27-28 Απριλίου

Ο **Μουσσολίνι** επιχειρώντας να διαφύγει με τους Γερμανούς στην Αυστρία, συλλαμβάνεται από κομμουνιστές παρτιζάνους, οι οποίοι τον τουφεκίζουν. Το πτώμα του εξευτελίζεται με βαρβαρότητα στο κέντρο του Μιλάνου.

29 Απριλίου

Οι γερμανικές δυνάμεις στην Ιταλία παραδίδονται

30 Απριλίου

Ο **Χίτλερ** αυτοκτονεί στο Βερολίνο

7-9 Μαΐου 1945

Η Γερμανία καταθέτει τα όπλα.

Η κόκκινη σημαία υψώνεται στο Ράιχσταγκ

8-9 Μαΐου

Βερολίνο 9 Μαΐου.

Ο Κάιτελ υπογράφει την άνευ όρων παράδοση της Γερμανίας

22-31 Μαΐου

Αγγλο-γαλλική κρίση σε Συρία-Λίβανο. **(Η Κρίση στον Λεβάντε)** Η Γαλλία καθυστερεί την ανεξαρτησία. Αντιγαλλικές αιματηρές διαδηλώσεις σε Βηρυτό και Δαμασκό, Χομς, Χάμα, Χαλέπι. Υποθάλπονται από την Αγγλία. Υπάρχουν νεκροί.

Αμερικανική παρέμβαση. Διακοίνωση προς την Γαλλία. Τηλεσίγραφο του Τσώρτσιλ προς Ντε Γκωλ για κατάπαυση του πυρός στην Συρία.

2 Ιουνίου

Εισβολή των Άγγλων στην Συρία (από την Ιορδανία) και κατάληψη της Δαμασκού. Οι δύο σύμμαχοι στα πρόθυρα πολέμου. Τελικά τον **Οκτώβριο 1945, Συρία και Λίβανος** θα αναγνωριστούν διεθνώς σαν ανεξάρτητα κράτη, και θα γίνουν μέλη του ΟΗΕ. Αγγλικά και γαλλικά στρατεύματα θα αποχωρήσουν μέσα στο 1946.

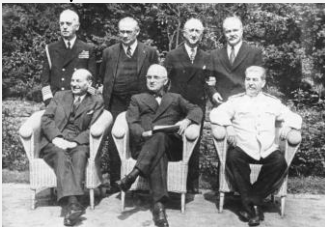
5 Ιουλίου

Εκλογές στην Βρετανία. Ήττα του Τσώρτσιλ. Νίκη των Εργατικών.

16 Ιουλίου 1945

Πρώτη επιτυχής δοκιμή έκρηξης ατομικής βόμβας στο Αλαμογκόρντο (Ν. Μεξικό-ΗΠΑ)

17 Ιουλίου-
2 Αυγούστου

Διάσκεψη του Πότσδαμ (Βερολίνο). Τρούμαν, Τσώρτσιλ, Στάλιν. Στην διάρκεια της, στις 26 Ιουλίου παραιτείται ο Τσώρτσιλ, και αντικαθίσταται από τον αρχηγό του Εργατικού κόμματος Κλέμεντ Άττλη. Αποφασίζεται η από κοινού των Συμμάχων κατοχή της Γερμανίας και Αυστρίας. Η ΕΣΣΔ κρατάει τα πολωνικά εδάφη που κατέλαβε το 1939, και η Πολωνία αποζημιώνεται με γερμανικά εδάφη στα δυτικά και βόρεια.

Όλες οι προσαρτήσεις της χιτλερικής Γερμανίας ακυρώνονται. Οι Γερμανοί κάτοικοι των περιοχών αυτών, θα απελαθούν με “συντεταγμένο και ανθρωπιστικό” τρόπο. Συνολικά περίπου 12-14 εκατομμύρια Γερμανοί θα καταφύγουν σαν πρόσφυγες στα δυτικά.

26 Ιουλίου

Από το Πότσδαμ οι Αμερικανοί, Βρετανοί και Κινέζοι

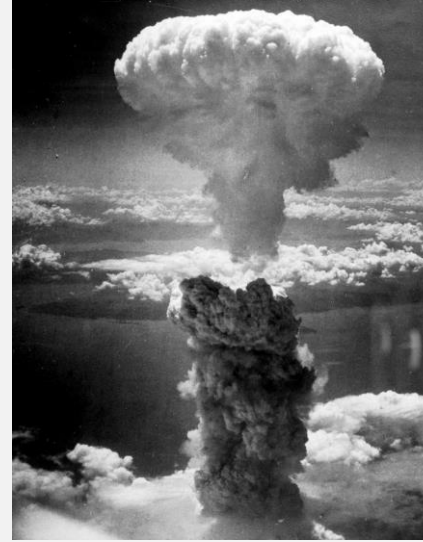
(Τσάνγκ Κάι Σέκ) στέλνουν τηλεσίγραφο στην **Ιαπωνία**.
Συνθηκολόγηση ή άμεση και πλήρης καταστροφή.
Το Τόκυο απορρίπτει το τηλεσίγραφο.

6 Αυγούστου 1945

Αμερικανικό βομβαρδιστικό ρίχνει ατομική βόμβα στην **Χιροσίμα**. Πλήρης καταστροφή της πόλης 60.000 νεκροί
Δεύτερη βόμβα στο **Ναγκασάκι**. 40.000 νεκροί.

9 Αυγούστου

Επί μήνες οι θάνατοι
συνεχίζονται. Είναι οι
τραυματίες που πεθαίνουν
από τα εγκαύματα και την
έκθεση στην ακτινοβολία.

9 Αυγούστου

Η ΕΣΣΔ κηρύσσει πόλεμο στην Ιαπωνία και εισβάλλει μαζικά
από τρία μέτωπα στην Μαντσουρία. Μέσα σε μια εβδομάδα
οι Ρώσοι έχουν καταλάβει όλη την ΒΑ Κίνα, την μισή Κορέα
και την νήσο Σαχαλίνη.

15 Αυγούστου

Ο αυτοκράτορας Χιροχίτο σε ραδιοφωνική διακήρυξη
ανακοινώνει την **παράδοση άνευ όρων** της Ιαπωνίας.

2 Σεπτεμβρίου 1945

Η τελετή της υπογραφής της ιαπωνικής παράδοσης γίνεται
επάνω στο αμερικανικό θωρηκτό *Missouri*, αγκυροβολημένο
στον Κόλπο του Τόκυο.

Συμβατικό τέλος του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου

Ο αμερικανικός στόλος κάτω από
το Φούτζι Γιάμα

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

Ο Δεύτερος Παγκόσμιος πόλεμος, ως ένα κορυφαίο γεγονός του 20ού αιώνα, εξακολουθεί να προσελκύει μεγάλο ενδιαφέρον. Αντίστοιχα, η σχετική βιβλιογραφία είναι ευρύτατη, τόσο στην ελληνική γλώσσα όσο και, και κυρίως, διεθνώς.

Τελείως ενδεικτικά:

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Ραιημόν Καρτιέ, *Ιστορία του Β' Παγκοσμίου Πολέμου*, Πάπυρος Larousse, Αθήνα 1966.
- Ουΐνστον Τσώρτσιλ, *Β' Παγκόσμιος Πόλεμος*, Εκδόσεις Γκοβόστη, Αθήνα 2010
- Χάγκεν Φλάισερ, *Οι Πόλεμοι της Μνήμης, Ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος στην Δημόσια Ιστορία*, Εκδόσεις Νεφέλη, Αθήνα 2012
- Mark Mazower, *Στην Ελλάδα του Χίτλερ, Η εμπειρία της Κατοχής*, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Αθήνα 1994,
- Βαγγέλης Σακκάτος, *Μεραρχία Άκουϊ, Η Σφαγή των Ιταλών στην Κεφαλονιά, Η Αντίσταση*, Εκδόσεις Εστία, Αθήνα 1993
- Ξανθίπη Κοτσαγεώργη-Ζυμάρη, (επιμ.) Συλλογικό : *Η Βουλγαρική Κατοχή στην Ανατολική Μακεδονία και τη Θράκη, 1941-1944*, Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αίμου, Εκδόσεις Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 2002
- Θάνος Μ. Βερέμης, *1940-1941, Ο πόλεμος των Ελλήνων*, Εκδόσεις Μεταίχμιο, Αθήνα 2019
- Χέρμαν Φράνκ Μάγερ, *Από την Βιέννη στα Καλάβρυτα, Τα αιματηρά ίχνη της 117^{ης} μεραρχίας καταδρομών στη Σερβία και την Ελλάδα*, Εκδόσεις Εστία, Αθήνα 2003
- Χέρμαν Φράνκ Μάγερ, *Αιματοβαμμένο Εντελβάις, η 1^η Ορεινή Μεραρχία, το 22^ο Ορεινό Σώμα Στρατού και η εγκληματική δράση τους στην Ελλάδα, 1943-1944*, (τόμος Α' και Β'), Εκδόσεις Εστία, Αθήνα 2009
- Νίκος Μαραντζίδης, *Γιασασίν Μιλλέτ, Ζήτω το Έθνος, Προσφυγιά, Κατοχή και Εμφύλιος: Εθνοτική ταυτότητα και πολιτική συμπεριφορά στους τουρκόφωνους ελληνορθόδοξους του Δυτικού Πόντου*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2001
- Ευάνθης Χατζηβασιλείου, *Βιώματα του Μακεδονικού Ζητήματος, Δοξάτο Δράμας, 1912-1946*, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2014
- Χρήστος Ε. Ντούνης, *Εις μνήμην... Ναυτικοί και Πλοία που χάθηκαν στο Δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο (1939-1945)*, Εκδόσεις Πιτσιλός, Πειραιάς 1997

- Γιώργος Πασαμήτρος, *Μικρή ιστορία στα μεγάλα χρόνια, 1940-1944, Η δράση του ΕΛΑΝ. Τα τραγικά γεγονότα στην Ερμιονίδα στις Σπέτσες και την Ύδρα τον Ιούνιο του '44*. Εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα 2019
- Νέλλη Ανδρικοπούλου, *Το Ταξίδι του Ματαρόα 1945. Στον καθρέφτη της μνήμης*, Εκδόσεις Εστία, Αθήνα 2007

Αγγλόφωνη βιβλιογραφία:

- Fitzroy Maclean, *Eastern Approaches*, Penguin, 1991 (1949)
- Anthony Beevor, *Stalingrad*, Penguin 2007 (1998)
- *Crete, The Battle and the Resistance*, John Murray, London 2015, (1999)
- *Berlin, The Downfall 1945*, Penguin 2007 (2002)
- Richard Overy, *Russia's War, A History of the Soviet War Effort: 1941-1945*, Penguin, 1998
- Omer Bartov, *The Eastern Front 1941-45. German Troops and the Barbarisation of Warfare*, Palgrave UK & New York 2001 (1985)
- Nigel Clive, *A Greek Experience 1943-1948*, Michael Russell (publishing) Ltd. UK 1985
- Michael G. Walling, *Forgotten Sacrifice, The Arctic Convoys of World War II*, Osprey Publishing, Oxford 2012
- Herbert A. Werner (U-Boat commander), *Iron Coffins, A personal account of the German U-Boat battles of World War II*, Da Capo Press, New York 1998, (1969)
- David Miller, *Mercy Ships, The Untold Story of Prisoner-of-War Exchanges in World War II*, Continuum Books, London & New York 2008
- Max Hastings, *The Secret War, Spies, Codes and Guerillas 1939-1945*, William Collins, London 2015
- Andrew Stewart, *The First Victory, The Second World War and the East Africa Campaign*, Yale University Press, 2016
- George Psychoundakis, *The Cretan Runner, His Story of the German Occupation*, Penguin, 1998 (1955)
- Patrick Leigh Fermor, *Abducting a General, The Kreipe Operation and SOE in Crete*, John Murray (Publishers), London 2014
- William Carr, *Poland to Pearl Harbor: The Making of the Second World War*, Arnold, London 1985
- Walter R. Roberts, *Tito, Mihailović and the Allies, 1941-1945*, Rutgers University Press, New Brunswick N.J. 1973
- Heather Williams, *Parachutes, Patriots and Partisans, The Special Operations Executive and Yugoslavia, 1941-1945*, C. Hurst & Co. (Publishers) Ltd. London, 2003
- Marietta Stankova, *Bulgaria in British Foreign Policy, 1943-1949*, Anthem Press, London 2015
- Roderick Bailey, *The Wildest Province, SOE in the Land of the Eagle, (Albania)*, Vintage Books, London 2008
- Robert N. Proctor, *The Nazi War on Cancer*, Princeton University Press, 1999
- Martin H. Folly, *The Palgrave Concise Historical Atlas of the Second World War*, Palgrave 2004

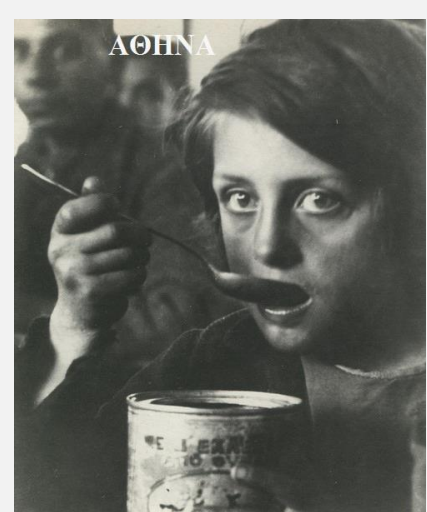
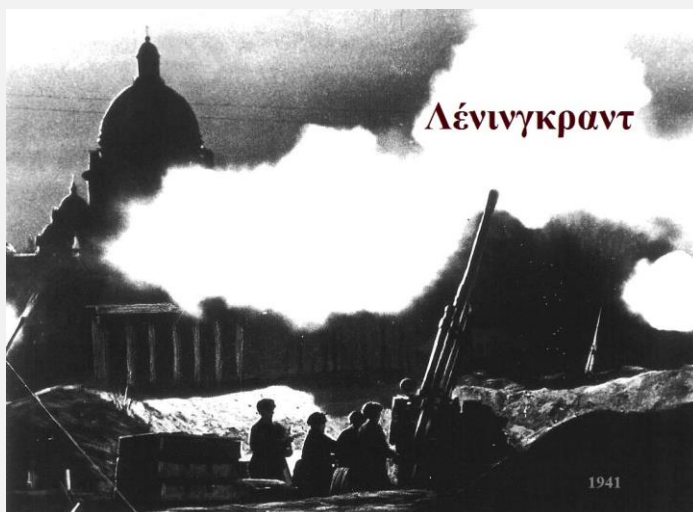
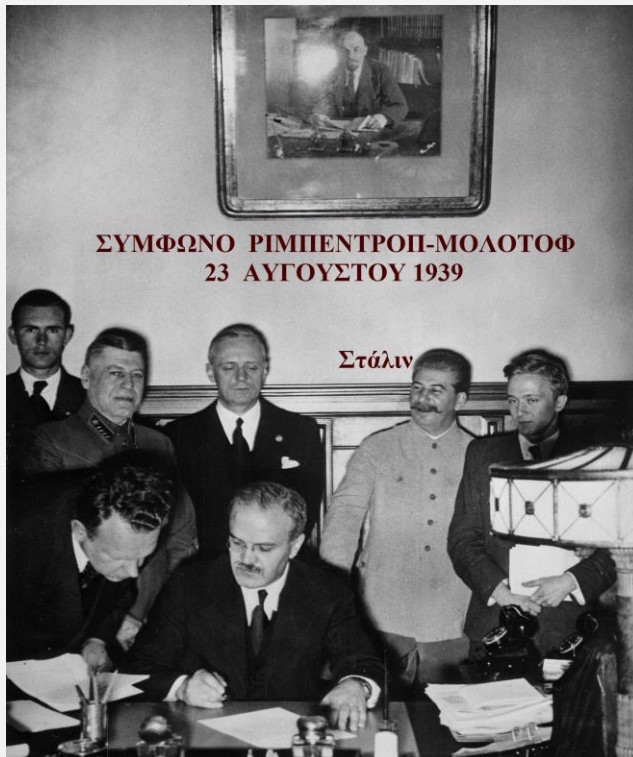
Στις ιστοσελίδες ψηφιακών βιβλιοπωλείων (π.χ. www.amazon.com, www.politeianet.gr, www.ebooks.gr κλπ.) μπορεί κανείς να αναζητήσει τίτλους βιβλίων ειδικότερου ενδιαφέροντος (πολιτικού, στρατιωτικού, διπλωματικού, τοπικού) που κυκλοφορούν σήμερα στην ελληνική και διεθνή αγορά.

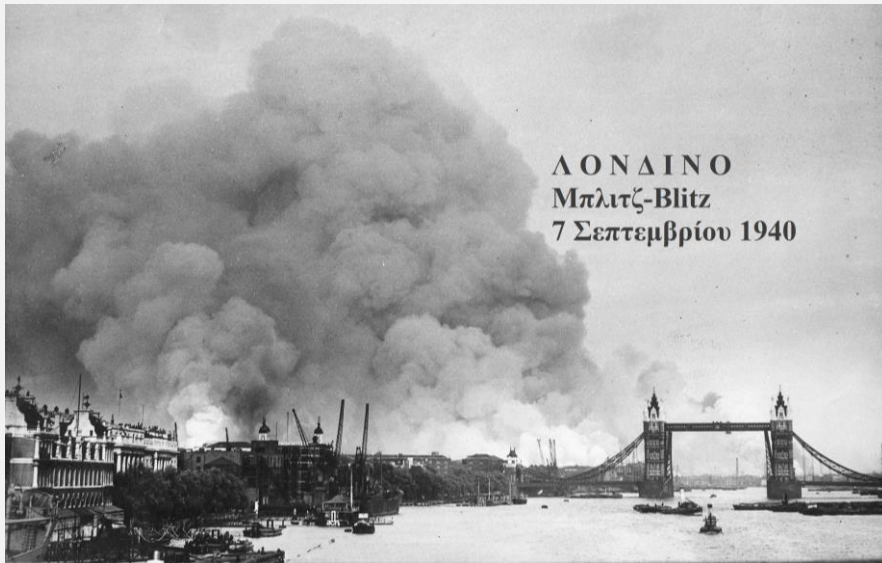
Κώστας Μ. Καραμαλής
kmar@tee.gr

Μπορείτε να βρείτε τις πέντε δίωρες διαλέξεις που έκανε ο ΚΚ στο Πανόραμα το 2019 στον Ιστότοπο του Ιδρύματος Μποδοσάκη blod.gr

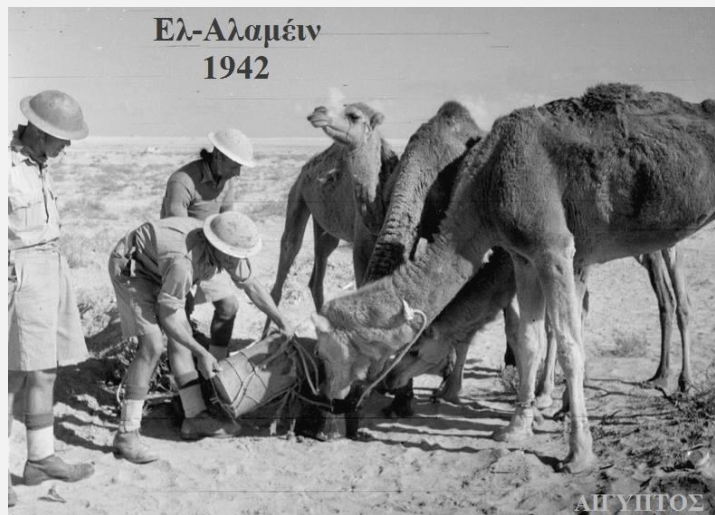
Σε αυτή την πλουσιότατη Τράπεζα Διαλέξεων και Ομιλιών προβάλλονται οι διαλέξεις σε δύο οθόνες: ο ομιλητής στη μία και η συγχρονισμένη εικονογράφηση που συνοδεύει τη διάλεξη στην άλλη.

Αναζητήστε: Κώστας Καραμαλής. Θα βρείτε και άλλες διαλέξεις που έκανε στο Πανόραμα με θέμα τον Πρώτο Παγκόσμιο, τα Βαλκάνια, τη Ρωσία κλπ

ΛΟΝΔΙΝΟ
Μπλιτζ-Blitz
7 Σεπτεμβρίου 1940

Ελ-Αλαμείν
1942

ΑΙΓΥΠΤΟΣ

Πάπουα Νέα Γουινέα

ΚΟΚΟΝΙΑ
Ιανουάριος 1943

**Γερμανοί στρατιώτες της 117 Μεραρχίας Καταδρομών
στα φλεγόμενα Καλάβρυτα μετά τη σφαγή
13 Δεκεμβρίου 1943**

**Από το μνημείο στο Δίστομο της Βοιωτίας για τη σφαγή
στις 10 Ιουνίου 1944**

The Triple Occupation of Greece by the Axis Powers (1941-1944)

Η γερμανική πόλη Δρέσδη μετά τον βομβαρδισμό που εξαπέλυσαν οι Σύμμαχοι στις 13 και 15 Φεβρουαρίου 1945

**Το πρωτοσέλιδο της *Montreal Daily Star* στις 7 Μαΐου 1945:
«Germany Quit» (η Γερμανία παραδόθηκε)**

Έλληνες εκτελεσθέντες

©Αρχείο της Πολιτιστικής Εταιρείας Πανόραμα (ΑΠΙΑΝ) apan.gr

Σημειώσεις Διαλέξεων 2019